

MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, 31 grudnia 2021 r.

BM-V.0912.4.2021

IK: 2208860

Pan
Patryk Poniatowski
Prezes Sądu Okręgowego
w Gliwicach

Pan
Amadeusz Jędrzejczyk
Dyrektor Sądu Okręgowego
w Gliwicach

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. INFORMACJE O KONTROLI

Jednostka kontrolowana: Sąd Okręgowy w Gliwicach, ul. Kościuszki 15, 44-100 Gliwice (dalej: SO lub Sąd).

Kontrolerzy: Magdalena Dąbrowska – główny specjalista, Ewa Brodowska – specjalista, Mariusz Kramarczuk – radca ministra (od 01.08.2021 r. nazwa stanowiska została zmieniona na: radca), działający na podstawie upoważnień nr 47/2021, 48/2021 oraz 49/2021 z 2.06.2021 r. wydanych z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości przez zastępcę dyrektora Biura Ministra, Jakuba Jamkę.

Tematyka kontroli: przygotowanie inwestycji pn. „Budowa budynku dla Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej” i nadzór nad ww. inwestycją; wykonanie zaleceń wydanych w wyniku kontroli przeprowadzonych przez Wydział Kontroli Biura Ministra w Ministerstwie Sprawiedliwości w 2018 r. (BM-V-0912-10/18) oraz 2019 r. (BM-V.0912.13.2019); tryb i zasadność ustalania wysokości wynagrodzeń członków komisji egzaminacyjnej na aplikantów kuratorskich.

Termin kontroli: 2.06 – 20.08.2021 r.

Okres objęty kontrolą: 2019 r. – 2020 r. oraz lata 2013 – 2016 w zakresie ww. inwestycji, w szczególności związanych z nią zamówień publicznych.

Tryb przeprowadzania kontroli: zwykły.

[akta kontroli str.: 1-26]

II. USTALENIA WSTĘPNE

Obecnie Prezesem SO jest SSR del. Patryk Poniatowski (dalej: Prezes). W latach objętych kontrolą funkcję prezesa pełnili: SSO Arkadiusz Cichocki¹ oraz SSO Henryk Brzyżkiewicz².

Dyrektorem Sądu od 15.11.2011 r. jest Amadeusz Jędrzejczyk (dalej: Dyrektor) natomiast głównym księgowym w SO od 1.10.2003 r. jest ██████████ (dalej: Gł. księgowy). Kierownikiem Oddziału Kadr od 1.06.2020 r. jest ██████████, natomiast Oddziałem Gospodarczym od 1.09.2017 r. kieruje ██████████ który jest również upoważniony do wykonywania obowiązków Dyrektora w czasie jego nieobecności.

Kontrola została wszczęta na polecenie Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, Michała Wosia, w następstwie złożonego do Prokuratury Regionalnej w Katowicach przez Kierownictwo SR w Rudzie Śląskiej (dalej: SR w Rudzie Śląskiej) zawiadomienia z 27.04.2021 r. o możliwości popełnienia przestępstwa w związku z realizacją inwestycji pod nazwą „Budowa budynku dla Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej”³.

W trakcie przeprowadzonej kontroli, z uwagi na brak wiedzy specjalistycznej kontrolerów w poniższym zakresie, w żadnym z 4 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na roboty budowlane nie weryfikowano dokumentacji technicznej, w tym projektów technicznych w zakresie robót budowlanych. Ponadto, w celu uniknięcia jednoczesnego badania tych samych zagadnień przez różne organy, odstąpiono od weryfikacji procesu realizacji/rozliczenia ww. inwestycji, który jest przedmiotem zawiadomienia do Prokuratury Regionalnej w Katowicach.

Ponadto, w ramach poddanych badaniu umów, nie kontrolowano prawidłowości naliczania i odprowadzania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz podatku dochodowego od osób fizycznych do urzędu skarbowego.

[akta kontroli str.: 37-39, 45-153]

III. OGÓLNA OCENA DZIAŁALNOŚCI SO

Mając na względzie ustalenia kontroli oraz oceny cząstkowe badanych obszarów, ogólnie działalność Sądu w badanym zakresie oceniono **pozytywnie z zastrzeżeniami**. Na powyższą ocenę wpływ mają oceny cząstkowe, dotyczące niżej wymienionych obszarów działalności SO.

¹ Od 10.11.2017 r. do 13.03.2019 r. W okresie 18.03.2019 r. – 31.05.2019 r. pełniącą obowiązki prezesa była Gabriela Sobczyk – Wiceprezes SO.

² Od 28.03.2012 r. do 9.11.2017 r., wcześniej w okresie 12 – 27.03.2012 r. pełniący obowiązki prezesa.

³ znak: Adm.-0713-21/21.

Obszar zamówień publicznych, w tym prowadzonych na podstawie art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – *Prawo zamówień publicznych*⁴ (dalej: *ustawa Pzp*), w szczególności związanych z inwestycją pn. „Budowa budynku dla Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej” oceniono **pozytywnie z zastrzeżeniem** z uwagi na:

- niezamieszczenie w protokołach z postępowań o udzielenie zamówienia publicznego wymaganych informacji;
- niezłożenie oświadczenia zgodnie z art. 17 ust. 1 *ustawy Pzp* przez osobę biorącą udział w postępowaniu;
- nieprzestrzeganiu zapisów wewnętrznych regulacji w zakresie zamówień publicznych o wartości równej i poniżej progu stosowania *ustawy Pzp* dotyczących wyboru wykonawcy.

Jednocześnie nie stwierdzono, aby ww. zastrzeżenia miały wpływ na przygotowanie inwestycji pn. „Budowa budynku dla Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej”.

Również **pozytywnie z zastrzeżeniami** ocenia się obszar zawierania umów cywilnoprawnych. W tym przypadku stwierdzone uchybienia odnoszą się do:

- przypadku nieprzestrzegania zapisów zawartej umowy w zakresie obowiązku jej aneksowania;
- niewskazania w treści umów zapisów dotyczących kar umownych, warunków odstąpienia od umowy oraz umożliwiających skuteczne dochodzenie roszczeń wynikających z ewentualnego nieterminowego bądź nienależytego wykonania prac będących ich przedmiotem;
- braku na umowach zlecenie dowodów dokonania przez Gł. księgowego wstępnej kontroli zgodności planowanych wydatków i zobowiązań z podpisanymi umów z planem finansowym, co narusza art. 54 ust. 1 i 3 *ufp*;
- niezamieszczania w umowach zlecenia zapisów dotyczących terminu uregulowania wynagrodzenia;
- stosowania wzorów umów o jednakowej treści bez uwzględnienia przedmiotu lub specyfiki świadczonych na ich podstawie usług, jak również zawierania w treści umów zapisów stojących ze sobą w sprzeczności.

Obszar działalności Sądu dotyczący Kuratora Okręgowego (dalej: KO) i jego zastępców także ocenia się **pozytywnie z zastrzeżeniami** z uwagi na stwierdzone uchybienia dotyczące:

⁴ Odpowiednio: Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm. oraz Dz. U. z 2013 r. Nr 1047, poz. 907 ze zm.

- wysokości przyznanego wynagrodzenia w ramach umowy zawartej z KO w 2019 r., która nie była zgodna z rekomendacjami wydanymi w przedmiotowym zakresie;
- przyznawania dodatków specjalnych bez wskazania uzasadnienia tj. informacji o okresowym zwiększeniu obowiązków będącym podstawą przyznania dodatku;
- przyznawania nagród w oparciu o art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *o kuratorach sądowych*⁵ (dalej: *ustawa o ks*) bez wskazania uzasadnienia, tj. szczególnych osiągnięć w pracy kuratora okręgowego i jego zastępcy skutkujących uznaniem, co do zasadności przyznanego wyróżnienia.

Ponadto stwierdzono, że zalecenia pokontrolne wydane w wyniku poprzednich kontroli⁶ zostały przez Sąd wdrożone, jednakże nadal pojawiają się przypadki zarówno nieprzestrzegania zapisów wewnętrznych regulacji dotyczących zamówień podprogowych jak również zapisów zawartych umów. Nie opracowano i nie wprowadzono także procedur dotyczących kryteriów i zasad przyznawania nagród kuratorom.

IV. USTALENIA SZCZEGÓŁOWE

1. Zamówienia publiczne, w tym prowadzone na podstawie art. 4 pkt 8 *ustawy Pzp*, w szczególności postępowania związane z inwestycją pn. „Budowa budynku dla Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej”.

Obszar zamówień publicznych oceniono pozytywnie z zastrzeżeniami w zakresie braku wymaganych informacji w protokołach z postępowań o udzielenie zamówienia publicznego oraz braku złożenia oświadczenia zgodnie z art. 17 ust. 1 *ustawy Pzp* przez osobę biorącą udział w postępowaniu. Jednocześnie nie stwierdzono, aby ww. zastrzeżenia miały wpływ na przygotowanie inwestycji pn. „Budowa budynku dla Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej”.

W odniesieniu do postępowań udzielonych na podstawie art. 4 pkt 8 *ustawy Pzp* stwierdzono uchybienie polegające na nieprzestrzeganiu zapisów wewnętrznych regulacji w powyższym zakresie dotyczących wyboru wykonawcy.

1.1. Wewnętrzne uregulowania w zakresie zamówień publicznych o wartości równej lub przekraczającej 30 000 euro oraz o wartości równej i poniżej progu stosowania *ustawy Pzp*, w tym dotyczące zawierania umów cywilnoprawnych.

⁵ Dz. U. z 2012 r. poz. 1544 ze zm.

⁶ BM-V-0912-10/18 w zakresie przyznawania dodatków specjalnych dla kuratorów sądowych w latach 2015 – 2017 zawarte w *Sprawozdaniu z kontroli* z 17.07.2018 r. oraz BM-V.0912.14.2019 w zakresie gospodarowania środkami finansowymi na usługi zlecane przez Sąd na podstawie umów cywilnoprawnych w latach 2012 – 2018 zawarte w *Sprawozdaniu z kontroli* z 24.09.2019 r.

W latach 2013 – 2016, tj. w okresie dotyczącym postępowania na budowę budynku dla SR w Rudzie Śląskiej obowiązywały wewnętrzne uregulowania w zakresie zamówień publicznych przy zastosowaniu *ustawy Pzp* jako:

- zarządzenie nr D-0181-13/08 Dyrektora z dnia 30 czerwca 2008 r. wprowadzające w Sądzie *Regulamin pracy komisji przetargowych*,
- zarządzenie nr D-0181-14/08 Dyrektora z dnia 3 lipca 2008 r. wprowadzające w Sądzie *Regulamin zamówień publicznych* wraz ze zmianami wprowadzonymi: aneksem nr 1 z dnia 3 października 2008 r. i aneksem nr 2 z dnia 1 sierpnia 2011 r.

W odniesieniu do zamówień udzielanych bez obowiązku stosowania *ustawy Pzp* w SO obowiązywały regulacje zawarte w zarządzeniu nr D 0181-15/08 Dyrektora z 3 lipca 2008 r. wraz ze zmianami wprowadzonymi ośmioma aneksami⁷.

W zakresie powyższych regulacji dotyczących zamówień publicznych przy zastosowaniu *ustawy Pzp* nie stwierdzono uchybień i nieprawidłowości. W odniesieniu do regulacji dotyczących zamówień prowadzonych na podstawie art. 4 pkt 8 *ustawy Pzp* w ich treści stwierdzono brak obowiązku upublicznienia (np. na stronie internetowej SO) zamiaru udzielenia zamówienia jak również określenia minimalnej liczby ofert złożonych przez wykonawców, która czyni postępowanie ważnym, a tym samym dopuszczenie możliwości udzielenia zamówienia na podstawie jednej ważnej oferty. Jednocześnie z uwagi na zmianę⁸ treści regulacji dotyczących udzielania zamówień podprogowych, nie wnosi się zastrzeżeń w powyższym zakresie.

W kolejnych latach objętych kontrolą, tj. 2019 – 2020 w Sądzie obowiązywały Instrukcje określające zasady udzielania zamówień publicznych (dalej: *Instrukcje*) o wartości poniżej 3 500 zł⁹/ 5 000 zł netto¹⁰ przez uprawnione komórki organizacyjne oraz poniżej 30 000 euro przez Samodzielne stanowisko ds. zamówień publicznych (dalej: ZP). Każdorazowo udzielenie zamówienia w trybie bezprzetargowym musiało być poprzedzone złożeniem zapotrzebowania (załącznik nr 3) lub wniosku o zawarcie umowy zlecenia, umowy o dzieło z zakresu szkoleń (załącznik nr 5). Zamówienia publiczne o wartości poniżej 2 500 zł nie wymagały przeprowadzenia rozeznania cenowego/ofertowego i negocjacji. W przypadku postępowań o zamówienie wg ww. zapotrzebowań/wniosków o wartości powyżej 2 500 zł

⁷ Nr 1 z 9.07.2008 r., nr 2 z 23.09.2008 r., nr 3 z 16.12.2008 r., nr 4 z 31.03.2010 r., nr 5 z 8.06.2010 r., nr 6 z 1.08.2011 r., nr 7 z 13.06.2013 r. oraz nr 8 z 13.03.2015 r.

⁸ Szczegółowo opisana w dalszej części pkt. 1.1. niniejszego dokumentu.

⁹ Wprowadzona zarządzeniem Nr D 0181-15/15 Dyrektora z 17.06.2015 r. zmienionym pięciokrotnie aneksami nr: 1 z 4.01.2016 r., 2 z 17.02.2016 r., 3 z 27.03.2017 r., 4 z 18.04.2018 r. oraz nr 5 z 24.05.2018 r.

¹⁰ Wprowadzona zarządzeniem Nr D 0181-60/19 Dyrektora z 28 października 2019 r.

należało przeprowadzić udokumentowane¹¹ rozeznanie cenowe/ofertowe oraz sporządzić druk zamówienia (załącznik nr 9). Powyższe postępowania w zależności od przedmiotu zamówienia realizowane były przez komórki merytoryczne Sądu¹².

Postępowania o wartości powyżej 5 000 zł netto do 30 000 euro powinny być prowadzone w oparciu o ww. zapotrzebowania przez ZP, z wyjątkiem zamówień dotyczących:

- indywidualnych szkoleń pracowników, zbiorów bibliotecznych, umów zlecenia lekarzy sądowych, usług i dostaw wydatków z ZFŚS i wydatków związanych z działalnością sekretariatów Prezesów prowadzonych przez Oddział Administracyjny;
- umów zlecenia i o dzieło z tytułu szkoleń i podnoszenia kwalifikacji zawodowych a także usług związanych z profilaktycznymi badaniami lekarskimi pracowników i osób przyjmowanych do pracy Sądzie prowadzonych przez Oddział Kard;
- wykonywania pieczętek i zakupu mebli prowadzonych przez Oddział Gospodarczy.

Wyżej opisane zasady mogą zostać uproszczone w przypadku:

- wystąpienia awarii,
- pojawienia się konieczności pilnego zrealizowania zamówienia na dostawy, usługi lub roboty budowlane w celu niedopuszczenia do wystąpienia awarii, strat i innych nieprzewidzianych okoliczności,
- jednego dostawcy, wykonawcy występującego na rynku.

Instrukcja z 17.06.2015 r. nie precyzowała szczegółowo sposobu wyboru wykonawcy. Wskazywała jedynie na potrzebę przeprowadzenia telefonicznego, pisemnego lub drogą elektroniczną rozeznania cenowego a następnie negocjacji i sporządzenia na tę okoliczność protokołu stanowiącego podstawę do sporządzenia właściwej umowy. Przedmiotowe zapisy zostały doprecyzowane w *Instrukcji* z 28.10.2019 r., zgodnie z którymi kryteriami wyboru wykonawcy była cena albo cena i inne kryteria¹³ gwarantujące uzyskanie najkorzystniejszej ekonomicznie i jakościowo oferty. W ww. *Instrukcji* dodano również zapisy dotyczące sposobu pozyskiwania ofert wskazując, że czynność wyboru wykonawcy powinna być przeprowadzona w jednej lub w kilku następujących formach, poprzez:

- zamieszczenie zapytania ofertowego na stronie internetowej Sądu,

¹¹ Zebranymi ofertami lub notatką, adnotacją z podpisem sporządzającego i kierownika komórki merytorycznej.

¹² OIR, Oddział Informatyczny, Oddział Gospodarczy, Oddział Administracyjny lub Oddział Kadr.

¹³ W szczególności: jakość, funkcjonalność, parametry techniczne, aspekty środowiskowe/ społeczne/ innowacyjne, koszty eksploatacji, serwis, termin wykonania zamówienia, doświadczenie wykonawcy, poziom wiedzy specjalistycznej wykonawcy.

- przekazanie zapytania ofertowego co najmniej do trzech potencjalnych wykonawców, z zastrzeżeniem przypadku, w którym brak jest możliwości przesłania zapytania do wymaganej liczby wykonawców, gdzie dopuszczone było jego wysłanie do mniejszej liczby wykonawców;
- zebranie co najmniej trzech ofert publikowanych na stronach internetowych, zawierających cenę proponowaną przez potencjalnych wykonawców.

Jednocześnie, w przypadku zamówień o wartości przekraczającej kwotę 50.000 zł netto przedmiotowa *Instrukcja* wymagała obligatoryjnego zamieszczenia zapytania ofertowego na stronie internetowej Sądu.

W *Instrukcji* z 28.10.2019 r., pomimo wydania zaleceń¹⁴ w przedmiotowym zakresie oraz stanowiska Dyrektora zawartego w piśmie z 4.10.2019 r., znak: D 070-8/19¹⁵ będącego odpowiedzią na ww. zalecenia, nie wskazano minimalnej liczby ofert złożonych przez wykonawców, która czyni postępowanie ważnym. Odnosząc się do przyczyn niedoprecyzowania zapisów w powyższym zakresie Dyrektor wyjaśnił¹⁶, że zostały one wprowadzone Aneksem nr 1 z 26.04.2021 r. do obecnie obowiązującej *Instrukcji określającej zasady udzielania zamówień publicznych o wartości poniżej 10000 zł przez uprawnione komórki organizacyjne oraz poniżej 130.000 zł przez Samodzielne stanowisko ds. zamówień publicznych* z 1.02.2021 r.¹⁷ Ponadto wskazał również, że ww. Aneksem nr 1 wprowadzony został zapis dotyczący obowiązkowego zamieszczania na stronie internetowej Sądu zapytań ofertowych dla wszystkich zamówień powyżej 10 000 zł. Mając na uwadze złożone wyjaśnienia oraz przekazane na tę okoliczność dokumenty stwierdzono, że wydane w wyniku kontroli zalecenia pokontrolne zostały zrealizowane.

W kwestii zawierania umów obydwie *Instrukcje* wymagały ich parafowania przez pracownika ZP, kierownika komórki merytorycznej oraz Gł. księgowego. Decyzja co do konieczności parafowania umów przez Radcę Prawnego należała do kompetencji pracownika ZP lub kierownika komórki merytorycznej. Przedmiotowy wymóg nie dotyczył umów zlecenia. Dodatkowo, w *Instrukcji* z 28.10.2019 r. znalazło się również odniesienie do zaleceń¹⁸ wydanych w wyniku kontroli BM-V.0912.14.2019 wskazujące, że „w zawieranych

¹⁴ Sprawozdanie z kontroli BM-V.0912.14.2019 z 24.09.2019 r.

¹⁵ „Określenie minimalnej liczby ofert złożonych przez wykonawców, która czyni postępowanie ważnym, a tym samym dopuszczenie możliwości udzielenia zamówienia na podstawie jednej ważnej oferty zostanie wprowadzone do wewnętrznych regulacji”.

¹⁶ Pismo z 9.07.2021 r., znak: D-070-8/21 – odpowiedź na wniosek nr 7.

¹⁷ Wprowadzonej zarządzeniem nr D 0181-4/21.

¹⁸ Każdorazowe zamieszczanie w drukach zawieranych umów zapisów dotyczących zasad odbioru czynności będących ich przedmiotem.

umowach znajdują się zapisy dotyczące zasad odbioru czynności będących przedmiotem umowy”.

[akta kontroli str.: 27-39, 42-44, 154-218, 266-291, 414-427, 437-570]

1.2. Postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Szczegółowej analizie poddano dokumentację dotyczącą 4 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego związanych z budową budynku dla SR, tj. wszystkich przekazanych do kontroli postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na roboty budowlane w zakresie budowy budynku dla SR, w tym dwóch postępowań przeprowadzonych w trybie przetargu nieograniczonego i dwóch w trybie zamówienia z wolnej ręki.

1. Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego nr ZP-2360/PN/5/13 pn. „Budowa budynku dla SR”.

Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego zostało przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego, o wartości zamówienia na roboty budowlane przekraczającej kwotę, o której jest mowa w art. 11 ust. 8 ustawy Pzp, tj. o wartości zamówienia 34 582 890,86 zł netto (8 603 565,25 euro¹⁹).

Zarządzeniem nr D 0181-29/13 Dyrektora 1.07.2013 r., została powołana Komisja Przetargowa do przeprowadzenia przedmiotowego postępowania w składzie 6 osób. Postępowanie zostało wszczęte 19.07.2013 r. W tym samym dniu opublikowano w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej o nr 139/S 240535z oraz zamieszczono w siedzibie i na stronie internetowej SO ogłoszenie o zamówieniu.

W toku postępowania (26.07.2013 r.) zostało wniesione do Prezesa Krajowej Izby Odwoławczej (dalej: KIO) odwołanie przez PRZEMYSŁÓWKA S.A. dotyczące treści ogłoszenia o zamówieniu i treści postanowień SIWZ. Wyrokiem z 7.08.2013 r. KIO oddaliła odwołanie.

Do upływu terminu składania ofert 11.09.2013 r. zostały złożone oferty przez 8 wykonawców. Procedura otwarcia ofert odbyła się 11.09.2013 r. Bezpośrednio przed otwarciem ofert Zamawiający podał kwotę jaką zamierza przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia w wysokości 42 536 955,76 zł.

W trakcie procedury oceny ofert²⁰, biorąc pod uwagę ustalone kryterium oceny ofert: cena – 100%²¹, 8.10.2013 r. ogłoszono dokonanie wyboru najkorzystniejszej oferty złożonej

¹⁹ Przeliczenia dokonano stosując obowiązujący kurs euro – 4,0196 zł.

²⁰ Warunkiem udziału w postępowaniu było: wykonanie 2 robót budowlanych o zakresie przedmiotowym opisanym w SIWZ (podobnym do przedmiotu zamówienia) i wartości co najmniej 38 000 000 zł brutto dla każdej roboty – potwierdzone dowodami (w tym np. referencjami); dysponowanie kierownikiem budowy

przez wykonawców występujących wspólnie (konsorcjum firm) – Coprosa Polska Sp. z o.o. (lider konsorcjum), Construcciones Y Promociones Coprosa S.A. (partner konsorcjum) i Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego Skobud Sp. z o.o. (partner konsorcjum), zwanych dalej: konsorcjum Coprosa, z ceną oferty 36 815 130,00 zł. Wyboru najkorzystniejszej oferty dokonał Dyrektor.

Następnie, 18.10.2013 r. zostało wniesione do Prezesa KIO odwołanie przez wykonawców występujących wspólnie: Aldesa Construcciones Polska Sp. z o.o. i Aldesa Construcciones S.A. dotyczące czynności wyboru najkorzystniejszej oferty. Wyrokiem z 4.11.2013 r. KIO uwzględniła odwołanie i nakazała zamawiającemu – SO unieważnienie czynności wyboru oferty najkorzystniejszej, a następnie powtórzenie czynności badania i oceny ofert oraz wezwanie konsorcjum Coprosa do uzupełnienia wskazanych w wyroku dokumentów i oświadczeń.

Po unieważnieniu 19.11.2013 r. wcześniejszego wyboru najkorzystniejszej oferty i przeprowadzeniu ponownej oceny ofert oraz wezwaniu konsorcjum Coprosa do uzupełnienia wskazanych w ww. wyroku dokumentów i oświadczeń, a także uzupełnieniu przez niego dokumentów i oświadczeń, o których mowa w wezwaniu, Sąd 22.11.2013 r. ogłosił dokonanie ponownego wyboru najkorzystniejszej oferty złożonej przez konsorcjum Coprosa, tj. tego samego konsorcjum, co przy pierwszym wyborze najkorzystniejszej oferty, z ceną oferty 36 815 130,00 zł. Jednocześnie, wskazać należy, że przy ponownej ocenie ofert zostały uwzględnione tylko 4 z 8 ofert złożonych w postępowaniu. Powyższe podyktowane było wykluczeniem z postępowania 4 wykonawców, którzy nie wyrazili zgody na przedłużenie terminu związania ofertą, o co pismem z 5.11.2013 r. wnioskował Sąd. Przy ponownej ocenie oceniana była też oferta ww. wykonawców występujących wspólnie, którzy wnieśli odwołanie dotyczące czynności wyboru najkorzystniejszej oferty. Ponownego wyboru najkorzystniejszej oferty dokonał Dyrektor.

Zamówienia udzielono 3.12.2013 r. zawierając umowę nr O/Fin/075/116/13/ZP z konsorcjum Coprosa z wynagrodzeniem zgodnym z ofertą. Ze strony Sądu umowa została podpisana przez Dyrektora.

z opisanym w SIWZ wykształceniem i doświadczeniem; dysponowanie środkami finansowymi o wysokości co najmniej 20 000 000 zł oraz posiadanie aktualnego ubezpieczenia od OC zgodnej z przedmiotem zamówienia na wartość co najmniej 20 000 000 zł; dysponowanie średnim rocznym zatrudnieniem co najmniej 80 osób na stanowiskach robotniczych; dysponowanie co najmniej 5 osobami wyznaczonymi do kierowania robotami z opisanymi w SIWZ uprawnieniami budowlanymi oraz co najmniej 5 letnim doświadczeniem w kierowaniu robotami (...).

²¹ Zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym dla tego postępowania, w tym art. 91 ust.2 ustawy Pzp kryteriami oceny ofert są cena albo cena i inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia (...), tym samym cena mogła być jedynym kryterium (100%) oceny ofert.

Sąd 6.12.2013 r. przekazał Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich ogłoszenie o udzieleniu zamówienia, które 7.12.2013 r. zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej pod nr 238/S 413230.

W przedmiotowym postępowaniu stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości:

- 1) W *Protokole postępowania w trybie przetargu nieograniczonego* o nr sprawy ZP-2360/PN/5/13 (dalej: protokół) nie zamieszczono informacji wymaganych we wzorze protokołu na druku ZP-PN, w zakresie:
 - a) Wniesionego 26.07.2013 r. odwołania przez Cz. P. B. P. „Przemysłówka” S.A.
 - b) Pierwotnego/ponownego wyboru najkorzystniejszej oferty (w protokole jest tylko informacja bez daty w zakresie jednego wyboru najkorzystniejszej oferty – zamiast odpowiednio dwóch).
 - c) Wykluczenia z postępowania 4 wykonawców, którzy nie wyrazili zgody na przedłużenie terminu związania ofertą.
 - d) Informacji o wykonywanych czynnościach w postępowaniu przez ██████████ ██████████ dotyczących wydanych przez niego opinii przekazanych mailem z: 23.09.2013 r., 1.10.2013 r. i 2.10.2013 r. na adres: zp@sogliwice.nazwa.pl o zakresie i w trakcie trwania tego postępowania. W protokole zamieszczona została tylko informacja, że ww. brał udział w rozprawie przed KIO oraz opiniował SIWZ w trakcie przygotowania postępowania.
 - e) Wykonywanych czynności w postępowaniu i złożeniu 08.10.2013 r. oświadczenia na druku ZP-1 przez ██████████, jako kierownika zamawiającego.
 - f) Wymienienia wszystkich załączników do protokołu (art. 96 ust.2 *ustawy Pzp*).

Pismem z 14.07.2021 r.²² Sąd przekazał wyjaśnienia w powyższym zakresie. W kwestii braku wskazania w pkt 16 protokołu ZP informacji dotyczących wniesionego odwołania w wyjaśnieniach SO stwierdzono, że zostało one wyrokiem KIO w całości oddalone i nie miało wpływu na wynik postępowania, dlatego też nie zostało ujęte w przedmiotowym dokumencie. Wyjaśnienie to nie znajduje uzasadnienia w żadnych przepisach dotyczących zamówień publicznych, w tym także nie wynika z treści wzoru protokołu na druku ZP-PN, w związku z czym jest całkowicie błędne. Ponadto Sąd wskazał, że prowadził protokół sukcesywnie, w tym do 8.10.2013 r., tj. do dnia zatwierdzenia wyniku postępowania oraz zawiadomienia o wyborze najkorzystniejszej oferty żaden z wykonawców nie został

²²Znak: D-070-8/21.

wykluczony, a po wyroku KIO z 4.11.2013 r. nie było możliwości zmiany w zatwierdzonym protokole (...), którego kopia była w posiadaniu KIO. Z tych wyjaśnień wynika, mimo zapewnień, że Sąd nie prowadził protokołu sukcesywnie, a ww. trudności czy też niemożności w protokołowaniu wymaganych i istotnych informacji dotyczących postępowania wynikały z błędnych wskazanych w wyjaśnieniach założeń oraz nieumiejętności praktycznego stosowania wzoru protokołu. Strony druku protokołu można było stosować ponownie – te same co wcześniej, lecz z wpisaną przez SO kolejną numeracją i odpowiednio wypełnione aktualnymi informacjami z postępowania, w tym w zakresie ponownego wyboru najkorzystniejszej oferty oraz wykonywania nowych czynności takich jak ww. wykluczenie 4 wykonawców, i to niezależnie od przekazanych wcześniej do KIO kopii protokołu.

W kwestii osób biorących udział w postępowaniu Sąd wskazał, że [REDAKTOWANE] nie wykonywał czynności w postępowaniu, lecz reprezentował SO przed KIO i udzielił kilku porad prawnych ad hoc w kwestiach, które budziły wątpliwości Zamawiającego. Natomiast, wbrew wyjaśnieniom Sądu, z treści ww. dokumentów tj. przekazanych do kontroli opinii prawnych wykonanych przez [REDAKTOWANE] wynika, że były to czynności w postępowaniu, które powinny być zaprotokołowane, wraz z informacją o złożeniu przez niego oświadczenia w trybie w art. 17 ust. 2 *ustawy Pzp*. W odniesieniu do [REDAKTOWANE] SO wyjaśnił, że ww. posiadała upoważnienie do zastępowania dyrektora SO i m.in. podpisywała pisma kierowane do wykonawców.

Ponadto z ww. wyjaśnień wynika, że Sąd przeoczył wpis dotyczący przedmiotowych załączników.

Natomiast wyjaśnienia złożone przez Sąd i które miały dotyczyć umowy o dzieło nr 114-67/13 z 3.07.2013 r. zawartej z [REDAKTOWANE] w zakresie sporządzenia we wskazanym w umowie terminie opinii prawnej do SIWZ i udzielania porad prawnych w trakcie trwania całego przedmiotowego postępowania nie odnoszą się do ww. ustaleń lecz dotyczą umowy o dzieło nr 114-71/13 z 5.08.2013 r. zawartej z [REDAKTOWANE] na reprezentowanie SO w procedurze odwoławczej przed KIO. Natomiast [REDAKTOWANE], który wykonał czynności w postępowaniu, w tym w zakresie wydania opinii wskazanych powyżej, nie złożył wymaganego oświadczenia określonego w art. 17 ust. 2 *ustawy Pzp*.

Z przywołanych powyżej wyjaśnień SO wynika, że [REDAKTOWANE] nie wykonywał czynności w postępowaniu, co jest wbrew dokonany w toku kontroli ustaleniom.

Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*²³ (dalej: „*undfp*”), w brzmieniu obowiązującym w okresie popełnienia czynu, naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest niezłożenie przez osobę wykonującą czynności w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego po stronie zamawiającego oświadczenia o braku lub istnieniu okoliczności powodujących wyłączenie z tego postępowania.

Niezłożenie przez [REDAKTOWANE] wymaganego oświadczenia określonego w art. 17 ust. 2 *ustawy Pzp* stanowi popełnienie czynu noszącego znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych, o którym mowa w art. 17 ust. 4 *undfp*. Jednakże zgodnie z treścią art. 38 ust. 1 *undfp* karalność naruszenia dyscypliny finansów publicznych ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęły 3 lata. W związku tym, że ww. czyn noszący znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych popełniono w 2013 r. karalność jego ustała – nastąpiło przedawnienie.

Biorąc pod uwagę powyższe, przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego ZP-2360/PN/5/13 nastąpiło z ww. zastrzeżeniami. Jednakże, nie stwierdzono aby zidentyfikowane uchybienia i nieprawidłowości w przeprowadzeniu postępowania miały wpływ na jego wynik.

2. Postępowanie nr ZP-2360/ZWR/1/15 pn. „Roboty dodatkowe przy realizacji zadania inwestycyjnego dotyczącego umowy O/Fin/075/116/13/ZP z 3.12.2013 r. „Budowa budynku dla SR”.

Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego zostało przeprowadzone w trybie zamówienia z wolnej ręki na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 5 *ustawy Pzp*, na wykonanie robót dodatkowych polegających na:

- 1) Przełożeniu kabla energetycznego na działce 704/519 wzdłuż zachodniej granicy.
- 2) Wykonaniu nasypu na działce 706/519 wraz z profilowaniem skarpy.
- 3) Wykonaniu robót budowlanych i instalacyjnych w pomieszczeniach pokoju przyjaznych przesłuchań i kancelarii tajnej.

Uzasadnienie w zakresie zastosowania trybu zamówienia z wolnej ręki – wykazanie wystąpienia przesłanek z art. 67 ust. 1 pkt 5 *ustawy Pzp* zostało szczegółowo i wystarczająco opisane w dokumentacji postępowania, w tym np. w zakresie części zamówienia z ww. pkt 3, którego nie można było wcześniej przewidzieć ponieważ zamówienie to okazało się niezbędne do wykonania w wyniku zmian wytycznych do projektowania budynków dla

²³ Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 101 ze zm.

sądów powszechnych zmienionych na przełomie 2013 i 2014 r. (odpowiednio 18.12.2013 r. i 23.01.2014 r.) to jest już po otwarciu ofert – projekt został opracowany w oparciu o wcześniejsze wytyczne.

Wartość zamówienia nie przekraczała kwoty, o której jest mowa w art. 11 ust. 8 *ustawy Pzp* i wynosiła 538 596,88 zł netto (127 481,57 euro²⁴).

Zarządzeniem nr D 0181-33/15 Dyrektora z 7.09.2015 r. została powołana Komisja Przetargowa do przygotowania i przeprowadzenia przedmiotowego postępowania w składzie 5 osób. Postępowanie zostało wszczęte (upublicznione) 8.09.2015 r. poprzez wysłanie do konsorcjum Coprosa (wykonawcy) pismem nr ZP-2360/ZWR/1/15 zaproszenia do negocjacji. Negocjacje z zaproszonym wykonawcą odbyły się 9.09.2015 r. Jak wynika z treści *Protokołu z negocjacji* spisanego 9.09.2015 r. wykonawca przedłożył ofertę cenową za wykonanie przedmiotowych robót w wysokości 490 029,43 zł netto, a w wyniku negocjacji uzgodniono kwotę na wykonanie tych prac w wysokości 485 000,00 zł netto (595 550,00 zł brutto).

Zamówienia udzielono 9.09.2015 r. zawierając umowę nr O/Fin/075/45/2015/ZP z konsorcjum Coprosa z wynagrodzeniem zgodnym z wynegocjowaną kwotą (brutto). Ze strony Sądu umowa została podpisana przez Dyrektora.

Ogłoszenie o udzieleniu zamówienia nr 237926–2015 zostało zamieszczone w Biuletynie Zamówień Publicznych Urzędu Zamówień Publicznych (dalej: BZP UZP) 11.09.2015 r.

3. Postępowanie nr ZP-2360/ZWR/2/15 pn. „Roboty dodatkowe przy realizacji zadania inwestycyjnego dotyczącego umowy O/Fin/075/116/13/ZP z dnia 03.12.2013 r. Budowa budynku dla SR”.

Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego zostało przeprowadzone w trybie zamówienia z wolnej ręki na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 5 *ustawy Pzp*, na wykonanie robót dodatkowych polegających na:

- 1) Wymianie gruntu w rejonie dróg, parkingów i placu manewrowego oraz wzmocnienia podbudowy i zabezpieczeń starych drenów.
- 2) Wykonaniu nowych drenaży w rejonie segmentu VI budynku.
- 3) Wykonaniu systemu przywoławczego w toaletach dla niepełnosprawnych.

Uzasadnienie w zakresie zastosowania trybu zamówienia z wolnej ręki – wykazanie wystąpienia przesłanek z art. 67 ust. 1 pkt 5 *ustawy Pzp* zostało szczegółowo i wystarczająco opisane w dokumentacji postępowania, w tym np. w zakresie części zamówienia z ww. pkt 3,

²⁴ Przeliczenia dokonano stosując obowiązujący kurs euro – 4,2249 zł

którego nie można było wcześniej przewidzieć ponieważ zamówienie to okazało się niezbędne do wykonania w wyniku zaktualizowanych 22.10.2014 r. pkt 4.3.6 wytycznych do projektowania budynków dla sądów powszechnych, czyli już po otwarciu ofert (i zawarciu umowy podstawowej).

Wartość zamówienia na roboty budowlane nie przekraczała kwoty, o której jest mowa w art. 11 ust. 8 *ustawy Pzp* i wynosiła 1 606 102,14 zł netto (380 151,52 euro²⁵).

Zarządzeniem nr D 0181-39/15 Dyrektora 12.10.2015 r., została powołana Komisja Przetargowa do przygotowania i przeprowadzenia przedmiotowego postępowania w składzie 5 osób. Postępowanie zostało wszczęte (upublicznione) 12.10.2015 r. poprzez wysłanie do konsorcjum Coprosa (wykonawcy) pismem nr ZP-2360/ZWR/2/15 zaproszenia do negocjacji. Negocjacje z zaproszonym wykonawcą odbyły się 12.10.2015 r. Jak wynika z treści *Protokołu z negocjacji* spisanego 12.10.2015 r. w wyniku negocjacji uzgodniono kwotę na wykonanie tych prac w wysokości 1 850 000,00 zł brutto.

Zamówienia udzielono 12.10.2015 r. zawierając umowę nr O/Fin/075/171/2015/ZP z konsorcjum Coprosa z wynagrodzeniem zgodnym z wynegocjowaną kwotą (brutto). Ze strony Sądu umowa została podpisana przez Dyrektora.

Ogłoszenie o udzieleniu zamówienia nr 274718-2015 zostało zamieszczone w BZP UZP 15.10.2015 r.

4. Postępowanie nr ZP-2360/PN/11/15 pn. „Adaptacja przestrzeni skrzyż fundamentowych na potrzeby archiwum w budowanym budynku dla SR”.

Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego zostało przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego, o wartości zamówienia na roboty budowlane nieprzekraczającej kwoty, o której jest mowa w art. 11 ust. 8 *ustawy Pzp*, tj. o wartości zamówienia wynoszącej 1 014 187,66 zł (240 050,10 euro).

Zarządzeniem nr D 0181-46/15 Dyrektora 17.11.2015 r. została powołana Komisja Przetargowa do przeprowadzenia przedmiotowego postępowania w składzie 4 osób. Postępowanie zostało wszczęte 17.11.2015 r. Ogłoszenie o zamówieniu nr 309582 tego samego dnia zamieszczono w BZP UZP oraz w siedzibie SO i wraz z SIWZ na stronie internetowej SO.

Do upływu terminu składania ofert zostały złożone 3 oferty. Procedura otwarcia ofert odbyła się 2.12.2015 r. Bezpośrednio przed otwarciem ofert Zamawiający podał kwotę jaką zamierza przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia – w wysokości 1 247 450,82 zł.

²⁵ Przeliczenia dokonano stosując obowiązujący kurs euro – 4,2249 zł

W postępowaniu, w trakcie oceny ofert odrzucono 2 oferty. Powyższe było podyktowane odpowiednio: niezłożeniem w terminie wyjaśnień przez wykonawcę w kwestii rażąco niskiej ceny zawartej w złożonej ofercie – 702 984,42 zł oraz złożenia przez wykonawcę wyjaśnień po otwarciu ofert, iż cena zaoferowana w postępowaniu – 413 705,57 zł jest rażąco niska w stosunku do przedmiotu zamówienia, co wynika z błędnego skalkulowania oferty. W związku z powyższym oraz biorąc pod uwagę ustalone kryteria oceny ofert (cena – 90% i gwarancja – 10%) dokonano wyboru najkorzystniejszej oferty złożonej przez konsorcjum Coprosa Polska Sp. z o.o., z ceną oferty: 1 156 349,27 zł i okresem gwarancji 60 miesięcy. Wyboru najkorzystniejszej oferty dokonał Dyrektor.

Zamówienia udzielono 15.12.2015 r. zawierając z wybranym wykonawcą umowę o roboty budowlane nr ZP-O/Fin/075/239/2015/ZP, z wynagrodzeniem i gwarancją zgodnymi z ofertą. Ze strony Sądu umowa została podpisana przez Dyrektora.

Ogłoszenie o udzieleniu zamówienia nr 346332-2015 zostało zamieszczone w BZP UZP 17.12.2015 r.

W objętych kontrolą 3 postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego na roboty budowlane opisanych wyżej w pkt 2,3 i 4 stwierdzono uchybienia w zakresie niewymienienia w protokołach postępowań jakichkolwiek załączników do protokołu, zgodnie z art. 96 ust. 2 *ustawy Pzp* wymaganych we wzorach protokołu (odpowiednio do trybu). Jednakże nie stwierdzono aby miały one wpływ na wyniki postępowań.

Ponadto, zgodnie z treścią wyjaśnień²⁶ ustalono, że przy realizacji inwestycji dotyczącej wykonania robót budowlanych w zakresie budowy budynku SR nie korzystano z usług inwestora zastępczego. Natomiast, zgodnie z § 6 zawartej umowy nr O/Fin/075/116/2013/ZP z 3.12.2013 r. osobami sprawującymi bezpośredni nadzór nad prawidłową realizacją umowy po stronie Zamawiającego – inspektorami nadzoru byli: ██████████ – wyznaczona pisemnie do pełnienia obowiązków Inspektora Nadzoru Inwestycyjnego (w tym nadzoru branży budowlanej) i ██████████ w zakresie branży instalacji elektrycznych. Ww. inspektorzy byli pracownikami SO posiadającymi odpowiednie uprawnienia budowlane.

██████████ od 2017 r. jest na emeryturze, natomiast ██████████ nadal pracuje w Oddziale Inwestycji i Remontów SO (dalej: OIiR), pełniąc funkcję Kierownika OIiR.

Dodatkowo, zgodnie z ww. wyjaśnieniami: „nad prawidłową realizacją inwestycji w zakresie nn. branż czuwali:”

²⁶ Pismo SO z 9 czerwca 2021 r., znak: D-070-8/21.

- w branży instalacji sanitarnych – inspektor nadzoru inwestycyjnego [REDACTED]
- w branży instalacji teletechnicznej – inspektor nadzoru inwestycyjnego [REDACTED]

Wybór wykonawców oraz umowy zawarte z ww. inspektorami nadzoru zostały opisane w dalszej części niniejszego dokumentu.

[akta kontroli str.: 27-36, 402-432, 571-3956]

1.3. Postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzone w oparciu o art. 4 pkt 8 ustawy Pzp.

Zgodnie z prowadzonymi przez Sąd Rejestrami zapotrzebowań, w latach 2019 – 2020 r. udzielono 109 zamówień o wartości szacunkowej nieprzekraczającej kwoty 30 000 euro. Do kontroli wytypowano 7 losowo wybranych postępowań podprogowych dotyczących: wykonania, montażu i rozmieszczenia mebli biurowych do pomieszczeń Sądu Rejonowego w Mysłowicach²⁷; dostawy bluzek i koszul do strojów służbowych²⁸; sporządzania tłumaczeń pism, dokumentów i druków²⁹; opracowania dokumentacji projektowo-kosztorysowej na wykonanie klimatyzacji w części pomieszczeń w budynku SO³⁰; dostawy i montażu urządzeń klimatyzacyjnych do wyznaczonych pomieszczeń w SR w Rudzie Śląskiej³¹.

Dodatkowo, ze względu na powiązanie przedmiotu postępowania ze zrealizowaną inwestycją pod nazwą „Budowa budynku dla SR w Rudzie Śląskiej”, badaniem objęto 6 postępowań dotyczących: naprawy schodów zewnętrznych w budynku SR w Rudzie Śląskiej³²; opracowania projektowo-kosztorysowego naprawy systemu wentylacji w oparciu o pomiary kontrolno-diagnostyczne wydajności wentylacji mechanicznej oraz hałasu we wskazanych pomieszczeniach SR w Rudzie Śląskiej³³; opracowania projektowo-kosztorysowego przedstawiającego projekt napraw koniecznych do wykonania w budynku

²⁷ Umowa nr O/Fin/075/66/2019/ZP zawarta 29.08.2019 r. z „Systemy meblowe IMPET [REDACTED]” s.j. na kwotę 156 000,00 zł brutto.

²⁸ Umowa nr O/Fin/075/77/2019/ZP zawarta 07.10.2019 r. z „Przedsiębiorstwo Odzieżowe Lazar” [REDACTED] na kwotę 6 620,00 zł brutto.

²⁹ Łącznie 3 umowy zawarte 18.12.2020 r.: nr O/Fin/075/177/2020/ZP tłumaczenia z języka polskiego na j. włoski oraz z j. włoskiego na j. polski; nr O/Fin/075/178/2020/ZP tłumaczenia z j. polskiego na j. francuski i hiszpański oraz z j. francuskiego i hiszpańskiego na j. polski oraz nr O/Fin/075/179/2020/ZP z j. polskiego na j. niemiecki oraz z j. niemieckiego na j. polski.

³⁰ Umowa nr O/Fin/075/144/2020/ZP zawarta 10.11.2020 r. z GLOBAL [REDACTED] na kwotę 11 070,00 zł brutto.

³¹ Umowa nr O/Fin/075/171/2020/ZP zawarta 15.12.2020 r. z FAST GROUP Sp. z o. o., na kwotę 102 353,22 zł brutto.

³² Umowa nr O/Fin/075/13/2019/ZP zawarta 19.02.2019 r. z PPUH „PEDRO”, na kwotę 57 276,03 zł brutto.

³³ Umowa nr O/Fin/075/19/2019/ZP zawarta 22.03.2019 r. z [REDACTED] IM TEAM, na kwotę 18 450,00 zł brutto.

SR³⁴; pełnienia nadzoru inwestorskiego w branży instalacyjnej dla „Naprawa wentylacji mechanicznej w SR w Rudzie Śląskiej”³⁵; wykonania naprawy zasilania klimatyzatorów w pomieszczeniu serwerowni w budynku SR w Rudzie Śląskiej³⁶; pełnienia nadzoru autorskiego „Naprawy budowlane i instalacyjne w budynku SR w Rudzie Śląskiej”³⁷.

Szczegółowej analizie poddano także dokumentację dotyczącą postępowań przeprowadzonych w ramach realizacji zadania „Budowa budynku dla SR w Rudzie Śląskiej” w 2016 r., tj. na: dostawę i uruchomienie 11 sztuk kserokopiarek dla SR w Rudzie Śląskiej³⁸, dostawę i montaż maskownic dylatacji budynku dla SR w Rudzie Śląskiej³⁹ oraz zakup i montaż regałów jezdnych do nowo wybudowanego budynku SR w Rudzie Śląskiej⁴⁰ oraz z 2014 r. na wybór inspektorów nadzoru⁴¹.

W przeprowadzonych postępowaniach nie stwierdzono uchybień i nieprawidłowości.

Wybór wykonawców, z wyjątkiem 3 umów zawartych z tłumaczami przysięgłymi, został dokonany w oparciu o zapisy wewnętrznych regulacji dotyczących udzielania zamówień podprogowych, z zastosowaniem procedury rozeznania/zapytania cenowego oraz negocjacji z najkorzystniejszym cenowo oferentem.

W odniesieniu do ww. 3 umów Dyrektor wyjaśnił⁴², że stawki wynagrodzenia za tłumaczenia są sztywno określone w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego⁴³. W związku z powyższym nie ma konieczności ustalania i porównywania kwot wynagrodzenia poprzez zapytania ofertowe i porównywania cen. Dodatkowo Dyrektor wskazał, że przedmiotowe

³⁴ Umowa nr O/Fin/075/18/2019/ZP zawarta 22.03.2019 r. z Pracownia – [REDAKTOWANE], na kwotę 42 435,00 zł brutto.

³⁵ Umowa nr O/Fin/075/133/2020/ZP zawarta 13.10.2020 r. z INSTALMAT Nadzory-Wykonawstwo-Projekty, [REDAKTOWANE] o wartości niemogącej przekroczyć kwoty 8 400,00 zł brutto.

³⁶ Umowa nr O/Fin/075/147/2020/ZP zawarta 20.11.2020 r. z „BARBARA” Sp. z o. o., na kwotę 16 655,19 zł brutto.

³⁷ Umowa nr O/Fin/075/133/2020/ZP zawarta 30.12.2020 r. z Pracownia – [REDAKTOWANE] o wartości niemogącej przekroczyć kwoty 8 302,50 zł brutto.

³⁸ Umowa nr O/Fin/075/16/2016/ZP zawarta 15.02.2016 r. z Firmą Handlowo – Usługową „Tadan”, na kwotę 92 004,00 zł brutto.

³⁹ Umowa nr O/Fin/075/60/2016/ZP zawarta 1.06.2016 r. z [REDAKTOWANE] prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą ALYA 1, na kwotę 29 600,00 zł brutto.

⁴⁰ Umowa zlecenia nr Z O/Fin/075/199/2016/ZP zawarta 17.11.2016 r. z „Silesia Meble” Sp. z o.o., na kwotę 126 936,00 zł brutto.

⁴¹ W branży instalacji sanitarnych – umowa nr O/Fin/075/70/2014/ZP zawarta 16.07.2014 r. z inspektorem nadzoru inwestycyjnego [REDAKTOWANE] prowadzącym działalność gospodarczą Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „Tossimex” Sp. z o.o., z wynagrodzeniem łącznym w wysokości do 73 800,00 zł brutto oraz w branży instalacji teletechnicznej – umowa nr O/Fin/075/166/2014/ZP zawarta 18.11.2014 r. z [REDAKTOWANE] prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą „PRO-NET-INVEST [REDAKTOWANE]”, z wynagrodzeniem łącznym w wysokości do 55 104,00 zł brutto - zgodnie z treścią umowy „Ze strony wykonawcy osobą pełniącą nadzór będzie zespół pod kierownictwem [REDAKTOWANE]”.

⁴² Pismo z 09.07.2021 r, znak: D-070-8/21.

⁴³ Dz. U. z 2005 poz. 131 ze zm.

umowy zostały zawarte z tłumaczami, którzy ze względu na dotychczasową współpracę znają specyfikę pracy Sądu i do tej pory terminowo wywiązywali się ze zleconych im zadań.

Kontrolujący przyjmują złożone wyjaśnienie jednakże zauważają, że stosowana przez Sąd praktyka nie znajduje odzwierciedlenia w wewnętrznych regulacjach dotyczących udzielania zamówień podprogowych. Podkreślić należy, że wprowadzone w Sądzie procedury w powyższym zakresie są szczegółowe i zawierają szereg zasad⁴⁴ dotyczących wyboru wykonawców w podziale na przedmiot zawieranych umów, jednakże brak jest w nich odniesienia do umów zawieranych z tłumaczami przysięgłymi.

W przypadku postępowania na naprawę schodów zewnętrznych w budynku SR, do dalszego procedowania Sąd uwzględnił ofertę⁴⁵ złożoną z jednodniowym uchybieniem terminu wyznaczonego na dzień 23.10.2018 r. Przedmiotowa oferta była jedyną otrzymaną odpowiedzią na wysłane 18.10.2018 r. do 11 wykonawców zaproszenie do złożenia oferty. Dyrektor wyjaśnił⁴⁶, że „z rozmowy z przedstawicielem firmy wynikało, że oferta została przez nich wysłana w terminie, ale z przyczyn technicznych nie dotarła na skrzynkę pocztową (...) wskazaną w zapytaniu w oczekiwanym terminie tylko dzień później. Była to jedyna oferta otrzymana w rozeznaniu cenowym”. Ponadto w wyjaśnieniach wskazano, że została podjęta decyzja⁴⁷ o realizacji naprawy schodów dopiero po uzyskaniu środków z gwarancji bankowej (przedmiotowe zagadnienie zostało opisane w pkt. 2.2. niniejszego dokumentu). W związku powyższym Sąd wystąpił do jedyne go oferenta z prośbą o skorygowanie terminu związania z ofertą do końca lutego 2019 r. i jednoczesne przesłanie skorygowanej oferty do 30.10.2018 r. Termin ten został przez firmę dochowany.

[akta kontroli str.: 37-42, 219-229, 241-248, 293-401, 3957-5916]

2. Zawieranie umów cywilnoprawnych.

Przedmiotowy obszar działalności Sądu ocenia się pozytywnie z zastrzeżeniami z uwagi na:

- przypadek nieprzestrzegania zapisów zawartej umowy w zakresie obowiązku jej aneksowania;
- niewskazanie w treści umów zapisów dotyczących kar umownych, warunków odstąpienia od umowy oraz umożliwiających skuteczne dochodzenie roszczeń

⁴⁴ Na szkolenia indywidualne pracowników, na zbiory biblioteczne, na świadczenia o charakterze socjalnym.

⁴⁵ PPHU „PEDRO” z 24.10.2018 r.

⁴⁶ Pismo z 9.08.2021 r., znak: D-070-8/21.

⁴⁷ Na naradzie 26.10.2018 r. z udziałem Dyrektora, Rady Prawnego i Gł. księgowego.

wynikających z ewentualnego nieterminowego bądź nienależytego wykonania prac będących ich przedmiotem;

- brak na umowach zlecenie dowodów dokonania przez Gł. księgowego wstępnej kontroli zgodności planowanych wydatków i zobowiązań z planem finansowym, co narusza art. 54 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴⁸ (dalej: *ufp*);
- niezamieszczanie w umowach zlecenia zapisów dotyczących terminu uregulowania wynagrodzenia;
- stosowanie wzorów umów o jednakowej treści bez uwzględnienia przedmiotu lub specyfiki świadczonych na ich podstawie usług, jak również zawieranie w treści umów zapisów stojących ze sobą w sprzeczności.

2.1. Wewnętrzne uregulowania w zakresie zawierania umów cywilnoprawnych, w tym umów zlecenia i o dzieło.

W Sądzie nie wprowadzono odrębnych regulacji dotyczących zawierania umów cywilnoprawnych. Przedmiotowe zagadnienie zostało częściowo uregulowane w procedurach dotyczących udzielania zamówień podprogowych, co zostało szczegółowo opisane w pkt. 1.1. niniejszego dokumentu.

[akta kontroli str.: 27-39, 42-44, 154-218, 266-291, 414-427]

2.2. Umowy zawarte na podstawie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonych w oparciu o art. 4 pkt 8 ustawy Pzp.

Z wyłonionymi w toku przeprowadzonych postępowań wykonawcami zawarto umowy na kwoty brutto zgodne ze złożonymi bądź wynegocjowanymi ofertami. W ich treści w szczególności określony został przedmiot zamówienia, termin wykonania prac, wartość zamówienia a także, w zależności od ich przedmiotu, również zapis dotyczący wydłużenia terminu zakończenia prac ze względu na możliwość wystąpienia niekorzystnych warunków atmosferycznych. Umowy zostały zawarte przez Dyrektora lub osobę upoważnioną do wykonywania obowiązków dyrektora sądu w czasie jego nieobecności – [REDAKTOWANE]⁴⁹ oraz opatrzone kontrasygnatą Gł. księgowego, parafą Rady Prawnego a także wymaganymi *Instrukcją* podpisami osób uczestniczących w postępowaniu.

W większości umowy zawierały zapisy określające kary umowne w przypadku nieterminowego wykonania przedmiotu zamówienia, odstąpienia od realizacji umowy bądź

⁴⁸ Dz. U. z 2017 r., poz. 2077 ze zm., Dz. U. z 2019 r., poz. 869 ze zm.,

⁴⁹ Umowa nr O/Fin/075/147/2020/ZP.

opóźnienia w usuwaniu wad. Powyższych zapisów zabrakło w umowach dotyczących pełnienia nadzoru inwestorskiego/autorskiego oraz świadczenia usług tłumaczenia.

Dyrektor wyjaśnił⁵⁰, że umowy dotyczące pełnienia nadzorów nad usuwaniem usterek w SR w ramach realizowanych napraw z gwarancji bankowej odbywały się po wezwaniu projektanta na teren realizacji napraw. Terminy narad uzgadniano telefonicznie i musiały one odpowiadać wszystkim stronom procesu. W wyjaśnieniu wskazano, że *„w ocenie Sądu Okręgowego w Gliwicach wystarczającym zabezpieczeniem interesów Skarbu Państwa było uzależnienie płatności faktur, od przedstawienia do zatwierdzenia przez inwestora protokołu nadzoru inwestorskiego, potwierdzających faktyczne wykonanie usługi (...). Oznacza to, iż płatność za nadzory odbywała się dopiero po wykonaniu nadzoru w uzgodnionym terminie (...)”*.

Złożone wyjaśnienia nie uzasadniają okoliczności nie zastosowania w umowach o nadzór zapisów dotyczących kar.

W przypadku umów dotyczących pełnienia nadzoru inwestycyjnego nad realizacją zadania *„Budowa budynku dla SR w Rudzie Śląskiej”* Dyrektor wyjaśnił⁵¹ m.in., że przedmiotowe umowy były umowami o świadczenie usług o charakterze niematerialnym. Dalej wskazał, że *„Umowę o pełnienie nadzoru inwestorskiego kwalifikować należy jako umowę o świadczeniu usług, o której mowa w art. 750 KC. W związku z powyższym do umowy tej stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (art. 734 – 751 KC). W razie niezrealizowania przedmiotu umowy, zleceniodawca ponosi odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Odpowiedzialność zleceniodawcy ogranicza się do starannego działania określonego przy uwzględnieniu zawodowego charakteru działalności inspektora nadzoru inwestorskiego”*.

Kontrolujący podzielają stanowisko dotyczące uregulowań prawnych zawartych umów, jednakże podkreślają, że żadne z postanowień Kodeksu Cywilnego nie definiuje wprost rodzaju kary umownej, na podstawie której wykonawca mógłby zostać pociągnięty do odpowiedzialności. To na zamawiającym ciąży obowiązek skonstruowania zapisów umowy w taki sposób, aby literalnie odzwierciedlały okoliczności za jakie wykonawca może zostać ukarany. Nadmienić należy, że w przypadku umów z inspektorami nadzoru można zawrzeć postanowienia dotyczące kar umownych w przypadkach, m.in. zwłoki w wykonaniu czynności będących jej przedmiotem, niedopełnienia obowiązków, odstąpienia od umowy

⁵⁰ Pismo z 10.08.2021 r., znak: D-070-8/21.

⁵¹ Pismo z 13.08.2021 r., znak: D-070-8/21.

a nawet nieprawidłowego wykonywania pracy przez inspektora, które w konsekwencji narazi zamawiającego – inwestora na straty.

Reasumując, strony we własnym interesie powinny spisać wzajemne prawa i obowiązki, co pozwoliłoby ograniczyć albo całkowicie wyeliminować nieporozumienia i wątpliwości mogące powstać w trakcie realizacji umowy. Przy sporządzaniu umowy należy zatem, obok elementów (składników) przedmiotowo istotnych, odnieść się również do postanowień dodatkowych, zwłaszcza dotyczących kar umownych. Zastrzeżenie kary umownej jako formy naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania przedmiotu umowy ma na celu zdyscyplinowanie jej Stron.

W kwestii umów z tłumaczami w przywołanych powyżej wyjaśnieniach z 10.08.2021 r. Dyrektor wskazał, że umowy mają charakter ramowy – nie dotyczą konkretnych zleceń, stąd też Sąd nie widział potrzeby nakładania na tłumaczy dodatkowego reżimu kary umownej. Podkreślił także, że do umów nie sposób wprowadzić zapisów precyzujących datę do której zlecenie ma być wykonane, gdyż termin tłumaczenia wskazywany jest przez Sąd podczas jego każdorazowego zlecenia.

Kontrolujący zauważają, że kara umowna nie musi odnosić się do terminu obowiązywania umowy. Może dotyczyć danej/określonej w jej treści czynności, w tym przypadku każdorazowego, odrębnego tłumaczenia. Jak wskazano w przywołanych powyżej wyjaśnieniach „*terminy wykonania tłumaczeń zasadniczo narzucane są przez Sąd*”, tym samym określenie w umowie stosownych zapisów poprzez odniesienie się do terminu wskazanego przez zamawiającego, bez przedstawienia konkretnych ram czasowych nie powinno stanowić problemu.

Zwrócenia uwagi wymaga również forma umów zawartych z tłumaczami przysięgłymi, która swoją treścią przypomina bardziej umowę zlecenia aniżeli umowę usługową, chociażby poprzez zastosowane sformułowania: „*zleceniodawca*”, „*zleceniobiorca*”, „*zlecenie będzie wykonywane*”. Nadmienić należy, że wykonawcy z którymi zawarto umowy świadczyli usługi polegające na przyjęciu i wykonaniu tłumaczeń, od których ilości uzależniona była wysokość ich wynagrodzenia. W związku z powyższym, w przypadku kolejnych umów zawieranych w przedmiotowym zakresie należałoby dostosować ich treść do jednej z form umów cywilnoprawnych, tj. umowy zlecenia lub umowy na świadczenie usług.

Ponadto, jedna z umów dotyczyła montażu urządzeń klimatyzacyjnych w nowo wybudowanym, oddanym do użytku w 2016 r., budynku SR w Rudzie Śląskiej, które de facto zostały w nim zainstalowane w trakcie realizacji inwestycji pn. „*Budowa budynku dla SR*”

w Rudzie Śląskiej". Dyrektor wyjaśnił⁵², że dopiero po przeprowadzce SR do nowej siedziby i kolejnych latach eksploatacji infrastruktury serwerowej i sieciowej zgłoszono niewystarczającą moc chłodniczą zainstalowanych urządzeń klimatyzacyjnych. Wskazał również, że: „z okresu budowy, pomimo licznych uzgodnień zakresu prowadzonych prac z użytkownikiem a następnie wyposażenia obiektu, użytkownik nie zgłaszał potrzeby nadwyżki mocy chłodniczej w stosunku do wcześniej akceptowanego przez siebie projektu". Na podstawie zgłoszenia⁵³ SR pracownik SO dokonał weryfikacji ilości urządzeń wytwarzających ciepło w serwerowni. Następnie Sąd zwrócił⁵⁴ się do firmy specjalizującej się w projektowaniu klimatyzacji, o dokonanie obliczeń i sporządzenie bilansu cieplnego dla serwerowni i zainstalowanych w niej urządzeń. Jak dalej wyjaśniono, opracowany przez firmę kosztorys obejmował dobór urządzeń w oparciu o założenia projektowe uwzględniające dołożone w pierwszym okresie eksploatacji budynku urządzenia wytwarzające ciepło, a także możliwość dalszej rozbudowy infrastruktury w serwerowni. Na jego podstawie SR wystąpił⁵⁵ do Dyrektora Sądu Apelacyjnego z wnioskiem o wykonanie nowej klimatyzacji oraz przekazanie środków finansowych na ten cel. W przywołanych powyżej wyjaśnieniach Dyrektor wskazał, że Sąd Apelacyjny w Katowicach (dalej: SA) zlecając dokonanie zakupu zwiększył plan finansowy SO⁵⁶ w paragrafie 6060 o kwotę 153 000,00 zł.

Jednocześnie w kwestii umów zawieranych przez Sąd w przedmiocie napraw gwarancyjnych dotyczących ww. inwestycji Dyrektor wyjaśnił, że zgłaszane przez SR w Rudzie Śląskiej usterki ujawniające się po zasiedleniu budynku były zgłaszane a następnie sukcesywnie usuwane przez Generalnego Wykonawcę (Coprosa Polska Sp. z o.o.⁵⁷) w ramach udzielonej gwarancji. Działania takie prowadzone były do maja 2018 r., kiedy Sąd otrzymał informację o upadku wykonawcy i gwaranta. Po tym okresie Sąd podejmował działania związane z usuwaniem zgłaszanych usterek już bezpośrednio przez podwykonawców, w oparciu o przepisy Kodeksu Cywilnego. Po upadku Generalnego Wykonawcy niezwłoczne usuwanie zgłaszanych usterek stało się niemożliwe. Dyrektor podkreślił, że usuwanie usterek zostało uzależnione od gwarancji bankowej, wystawionej przez Banco Popular z siedzibą w Madrycie, którą zgodnie z zapisami zawartej umowy oraz warunkami przetargu przedłożył Generalny Wykonawca. Ponadto Dyrektor wskazał, że aby uniknąć ewentualnego zarzutu ze

⁵² Pismo z 9.08.2021 r. oraz 10.08.2021 r., znak:D-070-8/21.

⁵³ E-mail z 12.07.2019 r. ws dokonania bilansu cieplnego w serwerowni SR przez pracownika SO.

⁵⁴ Pismo z 12.08.2019 r., znak: O. Inw.2110/8/19/22.

⁵⁵ Pismo z 23.09.2020 r., znak: Adm.-220-6/20.

⁵⁶ Pismo z 30.11.2020 r., znak: OF 312-147/2020.

⁵⁷ działającym jako lider konsorcjum, w skład którego wchodziły spółki Construcciones Y Promociones Corposa S.A. z siedzibą w Oviedo w Hiszpani oraz Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego Skobud Sp. z o.o. z siedzibą w Żywcu.

strony gwaranta o wyłudzeniu środków finansowych, zgłoszenie roszczenia z tytułu gwarancji, tj. pozyskanie kwoty 1 104 453,90 zł, wymagało przygotowania kosztorysu prac naprawczych wraz z określeniem zakresu i sposobu realizacji napraw gwarancyjnych. Jak wynika z przywołanego powyżej pisma Dyrektora, ze względu na zmianę siedziby banku gwaranta oraz fuzję dwóch banków hiszpańskich, w tym Banco Popular, procedura pozyskania wypłaty środków z banku zagranicznego była długotrwała. Ostatecznie kwotę gwarancji bankowej uzyskano w dwóch transzach, na podstawie żądania wypłaty z: 17.12.2018 r. na kwotę 57 276,03 zł (wpływ środków 11.02.2019 r.) oraz 21.10.2019 r. na kwotę 1 046 858,51 zł (wpływ środków 25.03.2020 r.), co stanowiło 99,97 % gwarancji.

Dodatkowo Dyrektor wskazał⁵⁸, że kwota gwarancji bankowej w okresie budowy wynosiła 3 681 513 zł. Następnie, zgodnie z § 8 pkt 4 umowy nr O/Fin/075/116/13/ZP zawartej z Coprosa Polska Sp. z o.o., kwota należytego zabezpieczenia umowy uległa zmniejszeniu o 70 % w terminie 30 dni od wykonania jej przedmiotu. Podkreślił także, że *„bezzasadne byłoby zatrzymywanie przez zamawiającego powyższej kwoty po dokonaniu odbioru budowy”*. Od momentu dokonania odbioru końcowego budowy, do dyspozycji z polisy bankowej pozostawała wyłącznie kwota 1 104 453,90 zł na pokrycie ewentualnych roszczeń gwarancyjnych, w przypadku zaprzestania reagowania wykonawcy na zgłoszenia. Ponadto w wyjaśnieniach wskazano, że do momentu upadłości, Generalny Wykonawca jak również jego podwykonawcy, realizowali naprawy w ramach gwarancji umownej a nie bankowej. Warunki gwarancji bankowej, uniemożliwiały jej realizację przed zaprzestaniem reagowania wykonawcy na zgłaszane usterki. Dyrektor podkreślił, że udzielona przez bank gwarancja dotyczyła zabezpieczenia roszczeń z tytułu niewykonywania lub nienależytego wykonywania zobowiązań z tytułu rękojmi.

Rozliczenia⁵⁹ umów dokonano na podstawie faktur przedłożonych przez wykonawców po uprzednim protokolarnym odbiorze przedmiotu umów. W jednym przypadku protokolarny odbiór przedmiotu umowy⁶⁰ nastąpił 4.01.2021 r., tj. po terminie wynikającym z zawartej umowy wynoszącym 20 dni. Sąd naliczył wykonawcy kary umowne w wysokości 332,10 zł za każdy dzień zwłoki. Na podstawie noty obciążeniowej z 23.03.2021 r., Sąd wezwał wykonawcę do zapłaty kary umownej w łącznej wysokości 6 642,00 zł. Jednocześnie, w związku art. 15r¹ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach*

⁵⁸ Pismo z 10.08.2021 r., znak: D-070-8/21.

⁵⁹ Z uwagi na przedział czasowy obowiązywania umów (rok 2021 lub lata 2021-2022) wykraczający poza okres objęty kontrolą, badaniem nie objęto wydatków poniesionych przez Sąd z tytułu realizacji umów z tłumaczami przysięgłymi.

⁶⁰ Umowa nr O/Fin/075/144/2020/ZP na opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej na wykonanie klimatyzacji w części pomieszczeń w budynku SO zawarta 10.11.2020 r. z GLOBAL [REDACTED]

związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁶¹ wprowadzony został zakaz dokonywania potrąceń kar umownych, jeżeli zdarzenie które wiąże się z naliczeniem kary miało miejsce w okresie pandemii. Wprowadzony zakaz nie powoduje całkowitego wygaśnięcia roszczeń, lecz obliuguje do wstrzymania się z ich egzekwowaniem⁶².

Dokumenty księgowe poddane kontroli spełniały wymogi w zakresie dowodu księgowego określone w art. 21 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶³. Dokumenty dotyczące wydatków zawierały, dokonane przez osoby do tych czynności upoważnione, adnotacje o przeprowadzonej kontroli wstępnej, pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, o sposobie zagospodarowania i przeznaczenia zakupionego towaru lub miejsca zrealizowanej usługi. Dokumenty zostały zatwierdzone przez Dyrektora. Dokonane wydatki zostały prawidłowo zakwalifikowane i ujęte w ewidencji księgowej Sądu. W przypadku umów dotyczących napraw gwarancyjnych wydatki zostały pokryte ze środków pozyskanych przez Sąd w ramach gwarancji bankowej.

Płatności zobowiązań zostały dokonane w terminach wynikających z zawartych umów czy też wystawionych przez wykonawców faktur.

[akta kontroli str.: 241-248, 266-295, 382-432, 3957-5916]

2.3. Umowy zlecenia i umowy o dzieło.

Na podstawie prowadzonej przez Sąd ewidencji umów⁶⁴ do kontroli wytypowano 9 losowo wybranych umów zlecenia zawartych w latach 2019-2020, co stanowi 16 % populacji ilościowej. Dodatkowo, ze względu na zakres dotyczący postępowania na budowę budynku SR w Rudzie Śląskiej, kontrolą objęto również umowę o dzieło⁶⁵ zawartą w 2013 r.

⁶¹ W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego w związku z COVID-19, i przez 90 dni od dnia odwołania stanu, który obowiązywał jako ostatni, zamawiający nie może potrącić kary umownej zastrzeżonej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, o której mowa w art. 15r ust. 1, z wynagrodzenia wykonawcy lub z innych jego wierzytelności, a także nie może dochodzić zaspokojenia z zabezpieczenia należytego wykonania tej umowy, o ile zdarzenie, w związku z którym zastrzeżono tę karę, nastąpiło w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii. (Dz. U. z 2020 r., poz. 374 ze zm.; Dz. U. z 2020 r., poz. 1842 ze zm.).

⁶² Art. 15r¹ ust. 2 - W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego w związku z COVID-19, i przez 90 dni od dnia odwołania stanu, który obowiązywał jako ostatni, bieg terminu przedawnienia roszczenia zamawiającego, o którym mowa w ust. 1, nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu. Upływ terminu, o którym mowa w zdaniu pierwszym, może nastąpić nie wcześniej niż po upływie 120 dni od dnia odwołania tego ze stanów, który obowiązywał jako ostatni.

⁶³ Dz. U. z 2018 r., poz. 395 ze zm.; Dz. U. z 2019 r., poz. 351 ze zm.

⁶⁴ Rejestr umów zlecenia i umów o dzieło – 2019 r. (38 pozycji), rejestr umów zlecenia i umów o dzieło – 2020 r. (18 pozycji).

⁶⁵ nr 114-67/13 zawarta 3.17.2013 r. z [REDAKTOWANE], na kwotę 3 000,00 zł brutto.

w przedmiocie sporządzenia opinii prawnej do SIWZ i udzielania porad prawnych w trakcie trwania całego ww. postępowania.

Przedmiot objętych kontrolą umów zlecenia dotyczył: świadczenia usług opiniowania i weryfikacji dokumentacji administracyjno-skargowej⁶⁶, obsługi korespondencji w Centrum Obsługi Druku w Raciborzu⁶⁷, przygotowania materiałów do egzaminu na asystenta sędziego w ilości 36 pytań i 2 tematów pracy pisemnej oraz ich sprawdzenia⁶⁸, przeprowadzeniu wykładu⁶⁹, przeprowadzeniu szkolenia w ramach stażu urzędniczego⁷⁰, wygłoszenia wykładu dla sędziów i asystentów⁷¹, przeprowadzenia szkolenia dla aplikantów kuratorskich apelacji katowickiej⁷².

Każdorazowo zawarcie umowy zlecenia było poprzedzone pisemnym wnioskiem o zawarcie umowy zlecenia opatrzonym podpisem Dyrektora SO będącym jego akceptacją oraz adnotacją Gł. księgowego o zabezpieczeniu środków finansowych na wskazany cel. Bezpośrednio w treści przedmiotowego wniosku wskazywane były osoby, z którymi Sąd zawierał umowy zlecenia, a także wysokość ich wynagrodzenia. W 3 przypadkach proponowane uposażenie stanowiło kwotę pełnego wynagrodzenia brutto za realizację przedmiotu umowy, tj.: świadczenia usług opiniowania i weryfikacji dokumentacji administracyjno-skargowej, obsługi korespondencji w Centrum Obsługi Druku w Raciborzu oraz przygotowania materiałów do egzaminu na asystenta sędziego. W pozostałych 6 przypadkach, gdzie przedmiot umów dotyczył szkoleń lub wykładów, oprócz pełnego wynagrodzenia przywoływano również stawki godzinowe. W tym miejscu wskazać należy, że przyjęte przez Sąd godzinowe wynagrodzenie wykonawców zostało ustalone z zastosowaniem stawek określonych w Decyzji Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2008 r.⁷³. W kwestii kryteriów jakimi kierowano się przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia dla wykonawców wspomnianych powyżej trzech umów wyjaśniono⁷⁴ m.in., że przyjęte kwoty wynagrodzenia wynikały z dotychczasowej praktyki stosowanej przy poprzednich umowach w tym samym przedmiocie, w tym uwzględniały nakład pracy oraz poziom skomplikowania

⁶⁶ Umowa nr 144-4/19 z 25.01.2019 r.

⁶⁷ Umowa nr 114-5/19 z 28.01.2019 r.

⁶⁸ Umowa nr 114-9/19 z 25.02.2019 r.

⁶⁹ Umowa nr 114-27/19 z 12.09.2019 r., umowa nr 114-33/19 z 7.11.2019 r.

⁷⁰ Umowa nr 114-1/20 z 10.01.2020 r., umowa nr O. Kdr 114-17/20 z 12.11.2020 r.

⁷¹ Umowa nr 114-6/20 z 17.02.2020 r.

⁷² Umowa nr 114-9/20 z 21.09.2020 r.

⁷³ Decyzja DB III 020-141/08 w sprawie wysokości stawek wynagrodzenia dla osób prowadzących wykłady lub zajęcia w innej formie dla sędziów, prokuratorów, innych pracowników jednostek sądownictwa powszechnego i powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz aplikantów.

⁷⁴ Pismo z 6.07.2021 r., znak: D-070-8/21 – odpowiedź na wniosek nr 5.

zagadnień⁷⁵ oraz ilość czasu niezbędnego do wykonania zlecenia⁷⁶, jak również obowiązujące przepisy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę⁷⁷. Ponadto, w przypadku umowy dotyczącej wsparcia dla Centrum Obsługi Druku w Raciborzu w złożonych wyjaśnieniach wskazano, że przyjęte wynagrodzenie stanowiło nieco ponad połowę wynagrodzenia osoby zatrudnionej na umowę o pracę w COD. Kontrolujący przyjmują złożone wyjaśnienie jednakże zwracają uwagę na zastosowaną w umowach formę wynagrodzenia ryczałtowego przy jednoczesnym określaniu w ich treści maksymalnej ilości godzin świadczenia usług będących przedmiotem poszczególnych zleceń. Zauważyć należy, że ryczałt – wynagrodzenie ryczałtowe, polega na ustaleniu wynagrodzenia w wysokości z góry ustalonej za wykonanie przedmiotu umowy i co do zasady, jest niezależne od rzeczywistego rozmiaru/nakładu/czasu pracy, gdyż jego wysokość stanowi kwotę ostateczną. Mając na uwadze powyższe zastosowane w treści umów zapisy stoją ze sobą w sprzeczności, jednakże nie mają wpływu na wysokość ustalonego wynagrodzenia.

Również w sprzeczności do przyjętej formy wynagrodzenia ryczałtowego stoją zapisy umowy nr 114-5/19 z 28.01.2019 r., w której nie określono maksymalnej liczby godzin wykonania zlecenia natomiast wskazano, że *„Zleceniobiorca może świadczyć usługi przez 4 godzinny dziennie (w dni robocze). Jeżeli uzna, że wykonanie zlecenia w tym czasie nie jest możliwe jest zobowiązany poinformować o tym Zleceniodawcę i może kontynuować zlecenia tylko i wyłącznie po zawarciu aneksu – przy czym wynagrodzenie ryczałtowe za wykonanie przedmiotu umowy nie ulega zmianie”*. Na podstawie ewidencji liczby godzin wykonania umowy zlecenia, którą zobowiązany był prowadzić Zleceniobiorca ustalono, że z wykonawcą umowy nie zawierano aneksów pomimo 12⁷⁸ przypadków przekroczenia ww. dziennego czasu wykonania zlecenia. Dyrektor wyjaśnił m.in., że wykonawcy nie wiązał z Sądem stosunek pracy. W ramach umowy działał on swobodnie a nie jak pracownik w ramach ustalonego czasu pracy, normy i pod kierunkiem pracodawcy. Ponadto wskazał, że dla wykonania umowy nie miało znaczenia świadczenie usług w konkretnych godzinach bo do zleceniobiorców nie stosuje się przepisów kodeksu pracy. Wykonawca zobowiązany był do ewidencjonowania ilości godzin, ale jedynym celem tej czynności była konieczność realizacji przepisów szczególnych i obowiązek zapewnienia minimalnej stawki godzinowej. Następnie Dyrektor wyjaśnił, że: *„Z tych względów zleceniobiorczyni ewidencjonowała godziny pracy*

⁷⁵ Umowa nr 144-4/19 – świadczenie usług opiniowania i weryfikacji dokumentacji administracyjno-skargowej.

⁷⁶ Umowa nr 114-9/19 – przygotowanie materiałów do egzaminu na asystenta sędziego.

⁷⁷ Umowa nr 114-5/19 – obsługa korespondencji w Centrum Obsługi Druku w Raciborzu.

⁷⁸ 4.02.2019 r. – o 2h; 21 i 22.03.2019 r. – łącznie o 8h; 17 i 18.04.2019 r. – łącznie o 2h; 2, 15 i 19.04.2019 r. – łącznie o 6h oraz 3, 5, 23 i 29.04.2019 r. – łącznie o 12h.

lecz po przekroczeniu ilości dziennej 4 godzin nie zawierano aneksu albowiem nie było konieczności jego zawarcia. Z ewidencji liczby godzin wykonywania ww. umowy zlecenia za poszczególne miesiące wynika, że w pojedynczych przypadkach zleceniobiorca przekraczał 4 godziny dziennie lecz rekompensował to sobie w pozostałe dni miesiąca i sumaryczna ilość godzin nie przekraczała umownych 84. Zleceniodawca jako strona umowy nie otrzymywał od wykonawcy usługi żadnych wniosków o zmianę warunków umowy”.

Mając na uwadze powyższe Kontrolujący podzielają stanowisko Sądu zawarte w złożonych wyjaśnieniach dotyczące różnic pomiędzy umową o pracę a umową zlecenia a także sposobu ich rozliczania, lecz zwracają uwagę, iż zagadnienie to nie było przez nich poruszane. Podnoszona kwestia dotyczyła przestrzegania przez Sąd zapisów zawartej umowy w zakresie jej aneksowania po przekroczeniu przez wykonawcę dziennej ilości godzin wykonania zlecenia. Podkreślić należy, że w umowie zawarcie aneksu wprost uwarunkowano od przekroczenia dziennego limitu godzin, a nie ich sumarycznej miesięcznej ilości, tym samym przedmiotowy aneks należało z wykonawcą każdorazowo podpisać. Jednocześnie nadmienić należy, że sama konstrukcja zapisów umowy w tym zakresie, zwłaszcza przy zastosowaniu do jej rozliczenia formy wynagrodzenia ryczałtowego, nie jest właściwa. W związku z powyższym Kontrolujący nie przyjmują zacytowanych powyżej wyjaśnień złożonych w przedmiotowym zakresie.

Pozostając przy kwestii zapisów znajdujących się w treści zawartych przez Sąd umów zauważyć należy, że w żadnej z nich nie poruszono zagadnienia dotyczącego kar umownych bądź możliwości skutecznego dochodzenia roszczeń wynikających z ewentualnego nieterminowego bądź nienależytego wykonania prac będących ich przedmiotem. Dyrektor w przywołanych powyżej wyjaśnieniach wskazał, że dotychczas nie występowały problemy z realizacją umów ani związane z tym ryzyko dla Sądu, a realizacja umowy opiera się o stosunek wzajemnego zaufania pomiędzy zleceniobiorcą a zleceniodawcą. Ponadto wskazał, że ze względu na niską wartość większości zawieranych umów, zastrzeżenie w nich kar umownych skutkowałoby niejednokrotnie brakiem zgody zleceniobiorcy na zawarcie umowy.

Nie można zgodzić się ze złożonym wyjaśnieniem, które jakoby sugeruje że przedmiotowe zapisy przyczyniłyby się do rezygnacji z chęci świadczenia usługi będącej przedmiotem zlecenia. To na Jednostce, przedstawicielu Skarbu Państwa, ciąży obowiązek należytego zabezpieczenia interesu publicznego, poprzez sformułowanie zapisów w przedmiotowym zakresie w taki sposób, aby zastosowane w tym celu kary nie były rażąco

niesprawiedliwe i w związku z tym sprzeczne z zasadami współzycia społecznego⁷⁹, lub nie pozostawały w oderwaniu od rozmiaru np. niewykonanego zobowiązania. Ponadto wskazać należy, że zarówno niepobranie lub niedochodzenie należności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innej jednostki sektora finansów publicznych albo pobranie lub dochodzenie tej należności w wysokości niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia jest naruszeniem dyscypliny finansów publicznych⁸⁰.

Jednocześnie podkreślić należy, że we wszystkich ww. umowach znajdował się zapis: „*W sprawach nieuregulowanych w niniejszej umowie mają zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego*”. Zapis tej treści w umowie oczywiście nie pozbawia zleceniodawcy możliwości dochodzenia od wykonawcy umowy odpowiedzialności na zasadach ogólnych uregulowanych w *Kodeksie cywilnym*, jednakże dochodzenie odszkodowania na ww. zasadach ogólnych *Kodeksu cywilnego* jest z reguły czasochłonne i wiąże się z określonymi trudnościami dowodowymi. Ponadto, warunkiem skutecznego egzekwowania kary jest odpowiednie jej zastrzeżenie w umowie, tj. zawarcie w niej, oprócz postanowień o naruszeniu danego umownego zobowiązania, również zapisów o karze.

Ponadto, w treści objętych próbą kontrolną umów zlecenia nie do końca doprecyzowano zapisy dotyczące terminu wypłaty wynagrodzenia. Tylko w jednym przypadku⁸¹ wskazano konkretny – 7 dniowy termin rozliczenia. W kolejnych trzech umowach użyto zapisu „*na koniec miesiąca*”, co w przypadku umów zawieranych na przełomie miesiący jest dość niefortunnym sformułowaniem. Dyrektora SO wyjaśnił, że wypłata wynagrodzenia następuje niezwłocznie po otrzymaniu i zaakceptowaniu przez Sąd prawidłowo wystawionego rachunku. Jednocześnie wskazał, że „*dostrzeżono potrzebę wprowadzenia do wzoru umowy (jako zasadę), terminu wypłaty wynagrodzenia umownego w dniach, licząc od momentu otrzymania poprawnego rachunku*”.

Żadna z zawartych umów zlecenia nie zawierała kontrasygnaty Gł. księgowego będącej potwierdzeniem dokonania kontroli wstępnej bezpośrednio przed zaciągnięciem zobowiązania finansowego (art. 54 ust. 1 i 3 *uffp*). Jak już wspomniano w pkt 2.1. niniejszego dokumentu, *Instrukcje* dotyczące udzielania zamówień podprogowych nie nakładały takiego obowiązku.

Jednocześnie zauważyć należy, że dowód potwierdzenia przez Gł. księgowego zabezpieczenia środków na realizację każdej z zawartych umów zlecenia znajdował się na

⁷⁹ art. 353¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny.

⁸⁰ art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*.

⁸¹ Umowa nr 144-4/19 z 25.01.2019 r.

wnioskach o zawarcie przedmiotowych umów, zatwierdzonych następnie przez Dyrektora SO. Wnioski były podstawą do zawarcia umów zlecenia. Biorąc pod uwagę powyższe przyjąć można, że częściowo zostały spełnione przesłanki wynikające z art. 54 ust. 1 i 3 *uffp*. Jednakże bezsporny pozostaje fakt, że zobowiązanie finansowe powstaje z chwilą podpisania przez Sąd umowy zlecenia i również na tym dokumencie powinien być złożony podpis Gł. księgowego.

Każdorazowo rozliczenie zawartych umów następowało na podstawie rachunków wystawionych i przedłożonych przez wykonawców. Potwierdzenie wykonania przedmiotu zlecenia było dokonywane przez Sąd poprzez sporządzenie i parafowanie stosownej adnotacji na rachunkach przedkładanych do rozliczenia przez wykonawców. Wysokość wypłaconego wynagrodzenia nie przekroczyła kwot wynikających z zapisów zawartych umów. Jednocześnie, z uwagi na brak szczegółowych zapisów dotyczących terminu uregulowania przez Sąd płatności z tytułu wynagrodzeń dla wykonawców umów nie można odnieść się do terminowości ich rozliczenia.

Łącznie z tytułu zawartych w latach 2019-2020 umów objętych kontrolą Sąd poniósł wydatki w wysokości 29 430, zł brutto⁸² (22 205,02 zł netto).

[akta kontroli str.: 37-44, 230-234, 241-261, 856-899, 5917-6121]

3. Kuratorzy Sądu Okręgowego w Gliwicach.

Przedmiotowy obszar działalności Sądu ocenia się pozytywnie z zastrzeżeniami z uwagi na stwierdzone uchybienia dotyczące:

- wysokości przyznanego wynagrodzenia w ramach umowy zawartej z KO w 2019 r., która nie była zgodna z rekomendacjami wydanymi w przedmiotowym zakresie;
- przyznawania dodatków specjalnych bez wskazania uzasadnienia tj. informacji o okresowym zwiększeniu obowiązków będącym podstawą przyznania dodatku;
- przyznawania nagród w oparciu o art. 18 ust. 1 *ustawy o ks* bez wskazania uzasadnienia, tj. szczególnych osiągnięć w pracy kuratora okręgowego i jego zastępcy skutkujących uznaniem, co do zasadności przyznanego wyróżnienia.

3.1. Zabezpieczenie środków na wynagrodzenia osobowe kuratorów.

W kontrolowanym okresie w planach finansowych SO w grupie kuratorów⁸³ dokonano osiemnastu zmian polegających zarówno na zmniejszeniu, jak i zwiększeniu środków finansowych pozostających w dyspozycji Sądu na wynagrodzenia kuratorów. Plany

⁸² 2019 r. - 25 070 zł brutto (18 911,16 zł netto); 2020 r. - 4 360 zł brutto (3 293,86 zł netto).

⁸³ § 4010 i 4040.

finansowe § 4010 *wynagrodzenie osobowe pracowników* po zmianach w latach 2019-2020 były wyższe od pierwotnych co obrazuje poniższa tabela:

Rok	2019	2020
Plan finansowy pierwotny	260 000	285 000
Zmiany SA	34 135	102710
Zmiany na wniosek Prezesa	0	0
Zmiany na wniosek Dyrektora	0	-54 000
Zmiany na wniosek KO	21 200	3 500
Plan po zmianach	315 335	337 210
Wzrost o	21%	18%
Wzrost kwotowy o	55 335	52 210

W § 4040 *dotatkowe wynagrodzenie roczne* w latach 2019-2020 zabezpieczono środki odpowiednio w wysokości 23 000,00 zł i 15 000,00 zł. Natomiast po korektach sądu apelacyjnego i zmianach, w § 4040 do dyspozycji pozostały środki w wysokości odpowiednio: 20 863,00 zł oraz 19 445,00 zł.

Zmiany dokonane bezpośrednio przez SA polegały na zmniejszeniu/zwiększeniu puli środków przeznaczonych na wynagrodzenia kuratorów i związane były z awansami kuratorów, zmianami etatowymi oraz odprawą emerytalną. W jednym przypadku zmiana była dokonana przez SA na podstawie pisma KO⁸⁴ i polegała na zwiększeniu i dostosowaniu planu do aktualnych potrzeb związanych z przyznaniem nagród uznaniowych dla kuratorów okręgu gliwickiego. Ponadto, Dyrektor sformułował wniosek dotyczący zmiany planu, który miał na celu jego dostosowanie do aktualnych potrzeb w związku z utworzeniem Sądu Okręgowego w Rybniku.

Wszystkie zmiany planów zostały dokonane w oparciu o § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 19 grudnia 2012 r. w sprawie *szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych*⁸⁵, tj. wykonane zostały w obrębie jednego rozdziału 75502 – jednostki sądownictwa powszechnego (§ 4010).

Na podstawie sprawozdań Rb-28 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w SO za lata 2019-2020, sporządzonych za ostatni kwartał ustalono, że wydatki z §§ 4010 i 4040 nie przekroczyły zaplanowanych kwot określonych w zmienionych planach finansowych SO na ww. lata.

[akta kontroli str.: 37-39, 235-238, 262-265, 433-436, 6160-6203]

⁸⁴ Pismo z 13.12.2019 r., znak: Kur. O. 603-72/19.

⁸⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 1476 ze zm.

3.2. Stan zatrudnienia.

KO w Sądzie aktualnie jest Dariusz Kralka⁸⁶, Z-cami KO są: Ewa Szolc⁸⁷ oraz Kamila Bogusz⁸⁸. Wcześniej, w okresie objętym kontrolą, jak wynika ze wspólnego pisma⁸⁹ Prezesa i Dyrektora do 31.01.2019 r. w Sądzie był wakat na stanowisku KO. Z-cami KO byli kolejno Gabriela Sicińska⁹⁰ i Renata Kubik⁹¹.

W latach 2019-2020 do obsługi KO i jego zastępców wyznaczano urzędników SO w niepełnym wymiarze czasu pracy. Zakresy obowiązków⁹² ww. urzędników każdorazowo zostały podpisane przez Dyrektora SO oraz pracowników przyjmujących je do stosowania. Ponadto, na każdym z zakresów obowiązków widnieje pieczęć i podpis bezpośredniego przełożonego tj. Kierownika Oddziału Administracyjnego.

[akta kontroli str.: 6122-6128, 6160-6169, 6204-6221]

3.3. Zakresy obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności Kuratora Okręgowego i jego zastępców

Zakresy obowiązków Z-ców KO⁹³ zostały ustalone przez KO bezpośrednio po powołaniu ww. osób na stanowiska. Zakresy obowiązków zostały podpisane przez pracowników wraz ze wskazaniem daty przyjęcia do wiadomości oraz zatwierdzone przez Prezesa. Zakres obowiązków KO⁹⁴, uwzględnia zakres działań kuratora okręgowego określony postanowieniami *ustawy o ks*, natomiast zakresy obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności Z-ców KO określono w sposób szczegółowy.

[akta kontroli str.: 6204-6221]

3.4. Procedury wewnętrzne

W SO w badanym okresie nie opracowano wewnętrznych regulacji dotyczących zasad wynagradzania, w tym przyznawania nagród; stosowano przepisy *ustawy o ks* rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie wynagrodzeń kuratorów zawodowych i aplikantów kuratorskich⁹⁵ (dalej: *rozporządzenie w sprawie wynagrodzeń*). Opracowano jednak wewnętrzne regulacje dotyczące:

⁸⁶ Od 1.02.2019 r.

⁸⁷ Od 25.03.2019 r. jako Z-ca KO dla Dorosłych.

⁸⁸ Od 1.08.2020 r. jako Z-ca KO Rodzinnego. Uprzednio Iwona Usarz-Wąs od 17.06.2019 r.

⁸⁹ Z 7.07.2021 r., znak D-070-8/21.

⁹⁰ W okresie 1.05.2007 r.-28.02.2019 r.

⁹¹ W okresie 1.06.2007 r.-28.02.2019 r.

⁹² Eweliny Kosmala – specjalisty ds. administracji, Anny Słomczyńskiej – starszego inspektora, Teresy Molenda – inspektora, Renaty Pacewicza – stażysty oraz Renaty Klepek – specjalisty ds. administracji.

⁹³ Ewy Szolc z 29.03.2019 r., Iwony Usarz-Wąs z 17.06.2019 r., Kamili Bogusz z 1.08.2020 r.

⁹⁴ Dariusza Kralka z 1.02.2019 r.

⁹⁵ Dz. U. z 2009 r., Nr 34, poz. 266 ze zm.

- zasad przyznawania dodatków specjalnych oraz wyliczania ich kwoty kuratorom zawodowym w sądach rejonu okręgu gliwickiego⁹⁶,
- zasad ustalania dodatków specjalnych Kuratorowi Okręgowemu i Z-com Kuratora Okręgowego w Sądzie Okręgowym w Gliwicach⁹⁷.

W obu przypadkach do opracowania zasad zastosowano przepisy ww. aktów prawnych oraz *rekomendacje MS*, określając przesłanki jakie winny być spełnione do przyznania dodatku specjalnego⁹⁸, w tym precyzując sposób ustalania jego wysokości oraz okres na jaki powinien być przyznany. Wskazano w nich również elementy jakie powinna zawierać każda decyzja o przyznaniu dodatku specjalnego, tj. m.in. wysokość oraz okres na jaki dodatek został przyznany oraz uzasadnienie przyznania przedmiotowego dodatku.

Zasady ustalania dodatków specjalnych Kuratorowi Okręgowemu i Z-com Kuratora Okręgowego w Sądzie Okręgowym w Gliwicach m.in. zawierały szczegółowe wytyczne odnośnie tego co powinien zawierać wniosek, jego uzasadnienie oraz to, że KO każdorazowo powinien załączać informację Dyrektora o zabezpieczeniu środków w planie finansowym jednostki. Ponadto ww. zasadach określony był czasookres, na który może być przyznany dodatek specjalny⁹⁹ oraz procedura przyznania ww. dodatku specjalnego.

[akta kontroli str.: 6248-6258]

3.5. Wynagrodzenia zasadnicze Kuratora Okręgowego i jego zastępców

Wynagrodzenia zasadnicze kuratorów zawodowych oraz aplikantów kuratorskich ustala się przy zastosowaniu mnożników kwoty bazowej¹⁰⁰, zwanej dalej „kwotą bazową”, o której mowa w art. 14 ust. 1 *ustawy o ks*, określonych w załączniku nr 1 do *rozporządzenia w sprawie wynagrodzeń*. KO i jego zastępcy otrzymywali wynagrodzenie zasadnicze oraz dodatek za wieloletnią pracę w wysokości określonej w obowiązujących w kontrolowanym okresie *rozporządzeniach w sprawie wynagrodzeń* oraz *ustawie o ks*.

KO oraz jego zastępcy na mocy art. 14 ust. 2 *ustawy o ks* przysługuje dodatek funkcyjny, wynoszący odpowiednio 70-110 oraz 50-70 % kwoty bazowej¹⁰¹. Na podstawie

⁹⁶ Wprowadzone Zarządzeniem Prezesa oraz Dyrektora z 30.10.2019 r., znak: Adm.0181-52/19; D 0181-63/19.

⁹⁷ Z dnia 27.09.2018 r., znak: O.Kdr.1236-81/18.

⁹⁸ Okresowe (a nie doraźnie zwiększenie obowiązków służbowych, skutkujące wykonywaniem czynności, o których mowa w art. 37 ust. 2 *ustawy o ks*; okresowe powierzenie zadań lub czynności, które nie polegają na bieżącym wykonywaniu zadań określonych bezpośrednio w *ustawie o ks*.

⁹⁹ Tj. na okres rzeczywistego zwiększenia obowiązków służbowych jednak nie dłużej niż 6 miesięcy jednorazowo.

¹⁰⁰ W 2019 r. – 2,56 dla kuratora specjalisty oraz 2,26 dla starszego kuratora zawodowego, natomiast w 2020 r. – 2,86 dla kuratora specjalisty oraz 2,56 dla starszego kuratora zawodowego.

¹⁰¹ Stawki dodatku określa *rozporządzenie w sprawie wynagrodzeń*.

zestawień ustalono, że dodatek funkcyjny dla KO w badanym okresie wynosił 110 % kwoty bazowej, zaś dodatek funkcyjny przyznany dla Z-ców KO odpowiednio 70% kwoty bazowej.

[akta kontroli str.: 6160-6169, 6266, 6270]

3.6. Dodatki specjalne Kuratora Okręgowego i jego zastępców

W ramach posiadanych środków określonych na wynagrodzenia osobowe kuratorów zawodowych, kuratorowi zawodowemu może być przyznany na czas określony dodatek specjalny, do wysokości 40% wynagrodzenia zasadniczego powiększonego o kwotę przyznanego dodatku funkcyjnego. Dodatek specjalny w wysokości, o której mowa w art. 14 ust. 4 *ustawy o ks*, może być przyznany kuratorowi z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych, w szczególności za prowadzenie zajęć w ośrodku kuratorskim, przez właściwego prezesa sądu.

Dodatki specjalne dla KO i jego Z-ców przyznane były w kontrolowanym okresie dwukrotnie w 2020 r. na miesięczny okres czasu¹⁰². Wysokość dodatków była zróżnicowana i nie przekraczała wysokości ustalonej przepisami *ustawy o ks*¹⁰³. Wniosek z 22.09.2020 r., w którym KO wnioskował o przyznanie dodatku specjalnego dla swoich zastępców i również dla siebie był uzasadniony okresowym zwiększeniem obowiązków służbowych polegających na organizacji i przeprowadzeniu szkolenia aplikantów kuratorskich z sądów okręgowych całej apelacji katowickiej¹⁰⁴. Dodatek specjalny zaplanowano na poziomie wynagrodzenia dla wykładowców i obowiązującej stawki ██████████ zł za godzinę wykładów. Wniosek Wiceprezesa¹⁰⁵ z 27.10.2020 r., w którym wnioskował o przyznanie dodatku specjalnego dla KO uzasadniony był zwiększoną ilością obowiązków niezbędnych do wykonywania czynności służbowych związanych z koniecznością przeprowadzenia egzaminu kuratorskiego dla trzech aplikantów przypadającego 20.11.2020 r. W tym przypadku wysokość dodatku specjalnego ustalono w oparciu o dotychczas obowiązujące przepisy *ustawy ks*, *rekomendacje MS* oraz wytyczne Ministerstwa Sprawiedliwości¹⁰⁶.

Mając na uwadze powyższe, przyjmując interpretację do art. 14 ust. 4 *ustawy o ks* wyrażoną przez K. Stasiaka¹⁰⁷, iż „(...) w przepisach nie określono zarówno minimalnego, jak

¹⁰² 1-30.09.2020 r. oraz 1-30.11.2020 r.

¹⁰³ W miesiącach, w których były przyznane dodatki (jw.) w 2020 r., KO i Z-ca KO otrzymywali odpowiednio kwoty od 818,34 zł do 1 041,23 zł.

¹⁰⁴ Szkolenie zaplanowane i przeprowadzone w dniach 14-16 oraz 21-22 września 2020 r.

¹⁰⁵ SSO Jolanty Żak.

¹⁰⁶ Dotyczące wynagrodzenia dla przewodniczącego i członków komisji egzaminacyjnej dla aplikantów kuratorskich zawarte w piśmie DWOiP-II-5300-1213/09 z 13.10.2009 r. i potwierdzone pismami DWOiP-11-024-16/17 z 7.06.2018 r. i DNA-VI-5052.9.2019 z 09.10.2019 r.

¹⁰⁷ *Ustawa o kuratorach sądowych, Komentarz*, Wolters Kluwer Polska 2021.

również maksymalnego okresu, na jaki dodatek specjalny może zostać przyznany. Ograniczono się jedynie do ogólnego stwierdzenia, że dodatek ten przyznaje się na czas określony. Prowadzi to do wniosku, że może on obejmować okres kilku dni, jak też kilku miesięcy” stwierdzono, że przyznanie przedmiotowych dodatków było zasadne.

Ponadto, mając na uwadze trudne i niestandardowe warunki pracy oraz ryzyka związane z wykonywaniem obowiązków służbowych ze względu na epidemię koronawirusa, Ministerstwo Sprawiedliwości¹⁰⁸ poinformowało o odblokowaniu możliwości przyznawania i wypłaty składników wynagrodzenia o charakterze motywacyjnym dla urzędników, asystentów sędziego, specjalistów OZSS i innych pracowników sądów powszechnych oraz kuratorów zawodowych. W ww. piśmie wskazano, iż w przypadku przyznawania dodatków specjalnych z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych lub powierzenia dodatkowych zadań należy kierować się zasadami i uregulowaniami wynikającymi z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 marca 2017 r. w sprawie stanowisk i szczególnych zasad wynagradzają urzędników i innych pracowników sądów i prokuratury oraz odbywania stażu urzędniczego¹⁰⁹.

W związku z powyższym KO zawnioskował¹¹⁰ o przyznanie świadczeń dla siebie i swoich Z-ców. W piśmie nie wskazano uzasadnienia w jaki sposób obowiązki służbowe KO, jak i jego zastępców uległy zwiększeniu, bądź czy powierzono im zadania o wysokim stopniu złożoności lub odpowiedzialności, wynikające z pracy w szczególnie trudnych warunkach w stanie epidemii. Zawarte propozycje dotyczące kwot dodatków dla zastępców zostały zaakceptowane przez wiceprezesa, który podał również kwotę dodatku dla KO, tym samym w IV kwartale 2020 r., KO i jego Z-cy otrzymali kolejne dodatki specjalne¹¹¹, tzw. dodatki covidowe.

W badanym okresie nie miały miejsca przypadki długotrwałych nieobecności zarówno KO, jak i Z-ców KO. Pozostałe przypadki absencji w pracy zasadniczo wynikały z wykorzystania urlopów. W okresach urlopu kuratorzy otrzymywali przyznane wcześniej dodatki specjalne co wynikało z art. 172 *Kodeksu pracy*.

[akta kontroli str.: 262-265, 6160-6176, 6270, 6272-6302]

¹⁰⁸ Pismo Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, Michała Wosia, z 23.11.2020 r., znak: DB-III-311.23.2020.

¹⁰⁹ Dz. U. z 2017 r., poz. 485 ze zm.

¹¹⁰ Pismo z 9.12.2020 r., znak: Kur.O.603-28/20.

¹¹¹ Dla KO w okresie 1.10-31.12.2020 r. w kwocie ██████████ zł; dla Z-cy KO dla Dorosłych w okresie 1.11-31.12.2020 r. w kwocie ██████████ zł oraz dla Z-cy KO Rodzinnego w okresie 1.11-31.12.2020 r. w kwocie ██████████ zł.

3.7. Nagrody

W SO nie ma określonych zasad wynagradzania dla kuratorów. Świadczenia przyznawane były w oparciu o przepisy ustawowe i akty wykonawcze do nich.

KO i Z-com KO przyznawano nagrody uznaniowe w oparciu o przepis art. 18 ust. 1 *ustawy o ks.* Nagrody przyznawane były w zróżnicowanej wysokości na koniec roku zazwyczaj w jednej lub dwóch transzach dla danej osoby¹¹² w kilkudniowym odstępie czasu, bez wskazania szczegółowego uzasadnienia do ich przyznania. W latach 2019-2020 KO oraz jego zastępcom przyznano nagrody w łącznej wysokości 33 600,00 zł¹¹³. Z wyjaśnień¹¹⁴ wynika, iż propozycje wysokości nagród dla KO oraz jego zastępców przedkładał Kurator Okręgowy właściwemu Wiceprezesowi SO nadzorującemu pracę KO oraz służby kuratorskiej z prośbą o rozważenie przyznania nagrody dla KO¹¹⁵ oraz Z-ców KO¹¹⁶. Wiceprezes Sądu na wniosku KO odręcznie nanosił akceptację wysokości nagród dla Z-ców i uznaniowo proponował wysokość nagrody dla KO lub pisemnie wskazywał wysokość nagrody, podając kwotę jednakże bez podania uzasadnienia.

Nadmienić należy, że w przywołanym powyżej przepisie *ustawy o ks* wyraźnie określono, że nagrodę można przyznać za szczególne osiągnięcia w pracy. Uznaniowość polega w tym przypadku na decyzji pracodawcy czy taką nagrodę przyznać czy też nie, a tym samym nie zwalnia z obowiązku racjonalnego uzasadnienia do jej przyznania. Nagroda jest bowiem dodatkowym i szczególnym wyróżnieniem pracownika, a nie stałym dodatkiem do pobieranego wynagrodzenia przyznawanym wszystkim pracownikom bez wyjątku. Szczegółowe uzasadnianie przyznanych nagród jest istotne także w kontekście stosowania zasady przejrzystości finansów publicznych.

[akta kontroli str.: 262-265, 6170-6172, 6271, 6303-6335]

3.8. Umowy cywilnoprawne zawierane przez Sąd z Kuratorem Okręgowym i jego zastępcami

Jak wynika z przekazanej dokumentacji¹¹⁷ SO w latach 2019-2020 zawarł jedną umowę zlecenie z KO¹¹⁸. Przedmiotem umowy było przeprowadzenie egzaminu kuratorskiego dwóch

¹¹² Wyjątek stanowi Z-ca KO – Kamila Bogusz, która w 2020 r. otrzymała jeden raz nagrodę.

¹¹³ 2019 r. – 26 600,00 zł; 2020 r. – 7 000,00 zł.

¹¹⁴ Pismo Prezesa i Dyrektora z 7.07.2021 r., znak: D-070-8/21.

¹¹⁵ Wg uznania Wiceprezesa Sądu.

¹¹⁶ W wysokości powiększonej o ok. 35-40 % w stosunku do proponowanych nagród dla Kierowników Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej.

¹¹⁷ Zarówno przy piśmie z 19.08.2020 r., znak O.Kdr 1236-56/20 (do sprawy nr BM-V.0912.19.2020) oraz przy piśmie z 16.06.2021 r., znak D-070-8/21 (do sprawy BM-V.0912.4.2021).

¹¹⁸ Umowa nr 114-28/19 z 25.09.2019 r. zawarta z Dariuszem Kralka.

aplikantów kuratorskich 25.09.2019 r. Przedmiotowy egzamin odbył się w ciągu jednego dnia i był zorganizowany w trakcie godzin pracy Sądu¹¹⁹. Z przeprowadzonego egzaminu sporządzono 3 protokoły Komisji Egzaminacyjnej każdorazowo podpisywane przez przewodniczącego oraz członków Komisji.

Stawka wynagrodzenia w ramach ww. umowy została bezpośrednio wskazana w umowie i wynosiła [REDAKTED] zł brutto. Podstawę prawną w oparciu, o którą ustalono wysokość wynagrodzenia przysługującą w ramach powyższej umowy wskazano we wniosku Wiceprezesa o zawarcie umowy cywilno-prawnej z 13.09.2019 r.¹²⁰ Pomimo, że przedmiot zawartej umowy powiełał się z zadaniami KO powierzonymi zakresem obowiązków¹²¹ oraz wynikającymi wprost z art. 79 ust 1 *ustawy o ks*, jej zawarcie było podyktowane wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości wydanymi w przedmiotowym zakresie, opisanymi w dalszej części dokumentu. Wg zapisów znajdujących się w umowie rozliczenie powinno nastąpić na podstawie przedstawionego przez wykonawcę rachunku. KO zobowiązany był również wg umowy do przedstawienia ewidencji liczby godzin wykonywania umowy zlecenia. Do umowy został przedstawiony rachunek, opiewający na kwotę zgodną z zapisami umowy oraz zawierający adnotację o potwierdzeniu wykonania prac będących przedmiotem zawartej umowy. Płatność została zrealizowana po przedstawieniu rachunku o czym świadczy dołączony wydruk z systemu SAP. Łącznie w 2019 r. z tytułu umowy zawartej w ww. zakresie Sąd poniósł wydatek w wysokości [REDAKTED] zł brutto ([REDAKTED] zł netto).

Mając na uwadze powyższe wskazać należy, że zgodnie z art. 82 *ustawy o ks* wynagrodzenie przewodniczącego i członków komisji egzaminacyjnej jest równe wynagrodzeniu przysługującemu przewodniczącemu i członkom komisji egzaminacyjnej dla aplikantów sądowych. Zaznaczyć trzeba, że przepis ww. ustawy odwołuje się do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 września 2002 r. w sprawie aplikacji sądowej i prokuratorskiej¹²² (dalej: *rozporządzenie z dnia 5 września 2002 r.*), które straciło swoją moc od 1 stycznia 2008 r.

¹¹⁹ 7⁰⁰ – 15⁰⁰.

¹²⁰ Art. 82 *ustawy o ks* oraz zarządzenie Prezesa i Dyrektora z 1.08.2016 r. (znak: Adm. 0181-20/16, D 0181-23/16).

¹²¹ Pkt. 28 zakresu czynności kuratora okręgowego z 01.02.2019 r.

¹²² Dz.U. Nr 154, poz. 1283 ze zm. Przepis § 34 ust. 1 wskazywał, iż przewodniczący i członkowie komisji egzaminacyjnej za przeprowadzenie części ustnej egzaminu sędziowskiego otrzymują wynagrodzenie w wysokości 1,0% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu apelacyjnego w pierwszej stawce awansowej za każdego aplikanta zdającego egzamin, a ust. 2, iż wynagrodzenie w tej samej wysokości otrzymuje również członek komisji egzaminacyjnej za sprawdzenie jednej pracy pisemnej.

Ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury¹²³, a następnie ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury¹²⁴ całkowicie zmieniły zasady odbywania aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej, w tym także zasady przeprowadzania egzaminu sędziowskiego oraz powoływania i zakresu zadań komisji egzaminacyjnej. Tym samym uregulowanie kwestii wynagrodzenia komisji egzaminacyjnej powołanej do przeprowadzenia egzaminu kuratorskiego przez odesłanie do analogicznych rozwiązań dla komisji egzaminacyjnej dla aplikantów sądowych utraciło podstawę prawną.

Z uwagi na taki stan rzeczy Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji pismem z 13.10.2009 r., znak: DWOiP-II-0500-1213/09 (dalej: *pismo DWOiP*) wystosował rekomendację, w której zalecał, aby wynagrodzenie członków komisji było określane na podstawie umów zlecenia, a jego wysokość zbliżona do wynagrodzenia, jakie otrzymywali na podstawie nieobowiązującego już rozporządzenia z dnia 5 września 2002 r. Ponownie kwestia wynagradzania członków komisji egzaminacyjnych dla aplikantów kuratorskich na stanowisko zawodowego kuratora sądowego została poruszona w piśmie Departamentu Nadzoru Administracyjnego z 09.10.2019 r., znak: DNA-VI.5052.9.2019¹²⁵, w którym w całości podtrzymano stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości wyrażone w piśmie DWOiP.

Reasumując, w oparciu o powyższe oraz art. 91 ust. 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *Prawo o ustroju sądów powszechnych*¹²⁶ i komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 sierpnia 2018 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale 2018 r.¹²⁷, każdorazowo stawka wynagrodzenia za każdego aplikanta zdającego egzamin w 2019 r. powinna stanowić kwotę ████████ zł brutto (po ████████ zł za każdą część egzaminu, tj. pisemną oraz ustną). W związku z powyższym ustalona przez Sąd wysokość wynagrodzenia w ramach umowy zawartej z KO nie była zgodna z rekomendacjami wydanymi w przedmiotowym zakresie.

Zauważyć należy, że umowa zawarta z KO, ze względu na specyfikę jej przedmiotu, była realizowana w tym samym czasie co zadania wynikające z zawartego stosunku pracy.

¹²³ Dz.U. Nr 169, poz. 1410 ze zm.

¹²⁴ Dz.U. Nr 26, poz. 157 ze zm.

¹²⁵ Podpisany przez Jacka Przyguckiego – Zastępcę Dyrektora DNA.

¹²⁶ Dz.U. z 2019 r. poz. 52 ze zm. - podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53, 252, 568, 1222 i 1578), z zastrzeżeniem § 1d.

¹²⁷ M.P. z 2018 r. poz. 764 – przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2018 r. wyniosło 4 521,08 zł.

Z przedstawionego wykazu nieobecności wynika, iż KO w danym dniu nie był na urlopie. Powyższe było niezgodne z pkt. 3 § 3 zarządzenia Prezesa i Dyrektora SO z 1.08.2016 r.¹²⁸, w myśl którego członkowie Komisji Egzaminacyjnych swoją pracę wykonują poza godzinami swojej pracy w Sądzie. Powyższe poddaje w wątpliwość również sposób realizacji obowiązków służbowych powierzonych w zakresie czynności w danym dniu. Dodatkowo skutkowało otrzymaniem wynagrodzenia wynikającego ze stosunku pracy za czynności, które de facto nie były realizowane w czasie wykonywania przedmiotu zlecenia.

Egzaminy kuratorskie przeprowadzono również w roku 2020 jednak w tym roku członkowie komisji egzaminacyjnej nie otrzymywali wynagrodzenia za przeprowadzenie przedmiotowego egzaminu. Jednocześnie w latach 2019-2020 w SO nie zawierano innych umów zleceń/o dzieło z KO bądź jego zastępcą¹²⁹.

[akta kontroli str.: 262-265, 6122-6128, 6166-6169, 6336-6369]

3.9. Podejmowanie dodatkowego zatrudnienia

Kurator zawodowy nie może podejmować dodatkowego zatrudnienia bez zgody prezesa sądu okręgowego. Kuratorowi zawodowemu nie wolno także podejmować innego zajęcia ani sposobu zarobkowania, które przeszkadzałoby w pełnieniu obowiązków kuratora sądowego, mogło osłabiać zaufanie do jego bezstronności lub podważać zaufanie do sądu, co wynika z art. 15 *ustawy o ks.*

W SO w okresie 2019-2020 KO¹³⁰ oraz jeden z jego Z-ców¹³¹, po uprzednim wyrażeniu zgody przez Prezesa/Wiceprezesa, podejmowali dodatkowe zatrudnienie. Złożone zarówno przez KO jak i jego Z-cę wnioski o wyrażenie zgody na podjęcie dodatkowego zatrudnienia określały miejsce dodatkowego zatrudnienia, czas i sposób jego wykonywania (poza godzinami pracy w SO).

[akta kontroli str.: 6173-6176, 6370-6382]

¹²⁸ znak: Adm. 0181-20/16, D 0181-23/16.

¹²⁹ Pismo Dyrektora z 16.06.2021 r., znak D-070-8/21.

¹³⁰ Dariusz Kralka dwukrotnie tj. 4.01.2019 r. oraz 13.01.2020 r. wnioskował zgodę na podjęcie dodatkowego zajęcia - pełnienie nieodpłatnej funkcji prezesa Stowarzyszenia Ogrodowego „Energetyk” w Rybniku.

¹³¹ Iwona Usarz-Wąs w okresie objętym kontrolą wnioskowała dwukrotnie o zgodę na podjęcie dodatkowego zatrudnienia. Wnioskiem z 12.04.2019 r. zwracała się z prośbą o wyrażenie zgody na udział w posiedzeniach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii przy Urzędzie Gminy w Godowie. Z kolei pismem z dnia 20.01.2020 r. informowała o prowadzeniu w miejscu zamieszkania hobbistycznej hodowli kotów rasowych.

4. Realizacja zaleceń wydanych w wyniku kontroli BM-V-0912-10/18 oraz BM-V.0912.14.2019.

Wydział Kontroli Biura Ministra w terminie 28.05 – 14.06.2018 r. oraz 8.05. – 19.06.2019 r. przeprowadził w Sądzie kontrole w zakresie odpowiednio: *przyznawania dodatków specjalnych dla kuratorów sądowych* obejmującą lata 2015 – 2017¹³² oraz *gospodarowania środkami finansowymi na usługi zlecane przez Sąd na podstawie umów cywilnoprawnych* w latach 2012 – 2018¹³³. W wyniku ww. kontroli wydano zalecenia dotyczące:

- opracowania i wprowadzenia procedury dotyczące kryteriów i zasad przyznawania nagród i dodatków specjalnych dla kuratorów okręgowych, które przyczynią się do racjonalnego przyznawania i wydatkowania środków publicznych;
- precyzyjnie określanych i skutecznie powierzanych zakresów obowiązków kuratorom okręgowym, których przyjęcie zostanie potwierdzone podpisem pracownika;
- zakresów obowiązków pracownika odpowiedzialnego za obsługę KO i jego zastępców, których przyjęcie zostanie potwierdzone podpisem pracownika,
- zobowiązania pracowników do stosowania obowiązujących wzorów *wniosku o zawarcie umowy cywilno-prawnej*;
- aktualizacji zapisów *Regulaminu udzielania zamówień publicznych* poprzez wprowadzenie obowiązku upubliczniania zamiaru udzielenia zamówienia oraz określenie minimalnej liczby ofert złożonych przez wykonawców, która będzie czynić postępowanie ważnym;
- przestrzegania i stosowania zapisów obowiązujących wewnętrznych regulacji dotyczących zamówień publicznych;
- niewypłacania wynagrodzeń wykonawcom przed realizacją przedmiotu umowy;
- każdorazowego zamieszczania w drukach zawieranych umów zapisów dotyczących zasad odbioru czynności będących ich przedmiotem;
- dokumentowania sposobu wyboru wykonawców;
- przestrzeganie zapisów zawartych umów.

W toku bieżącej kontroli stwierdzono, że wydane zalecenia pokontrolne zostały wdrożone, jednakże nadal pojawiają się przypadki zarówno nieprzestrzegania zapisów wewnętrznych regulacji dotyczących zamówień podprogowych, jak również zapisów

¹³² Sprawozdanie z kontroli z 17.07.2018 r.

¹³³ Sprawozdanie z kontroli z 24.09.2019 r.

zawartych umów. Nie opracowano i nie wprowadzono także procedur dotyczących kryteriów i zasad przyznawania nagród kuratorom.

Na tym czynności kontrolne zakończono.

W związku z powyższym wnosi się o niezwłoczne podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości oraz zapobieżenie ich powstawaniu w przyszłości, w tym w szczególności zapewnienie, że:

1. Udzielanie zamówień publicznych odbywać się będzie z zastosowaniem przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. *Prawo zamówień publicznych*¹³⁴, w szczególności w zakresie składania oświadczeń, o których mowa w art. 56 ust. 4 ww. ustawy oraz sporządzania protokołów z postępowania.
2. Przestrzegane będą zapisy wewnętrznych regulacji w zakresie zamówień publicznych o wartości poniżej progu stosowania przepisów o zamówieniach publicznych dotyczących wyboru wykonawcy.
3. W treści zawieranych umów zamieszczane będą zapisy dotyczące kar umownych, warunków odstąpienia od umowy oraz umożliwiających skuteczne dochodzenie roszczeń wynikających z ewentualnego nieterminowego bądź nienależytego wykonania prac będących ich przedmiotem.
4. W umowach zostanie sprecyzowany termin zapłaty za realizację ich przedmiotu.
5. Zawierane umowy zlecenia, tak jak pozostałe umowy cywilnoprawne, będą opatrywane kontrasygnatą głównego księgowego.
6. Stosowany będzie właściwy rodzaj umów uwzględniający przedmiot lub specyfikę świadczonych na ich podstawie usług, jak również przestrzegane będą ich zapisy, w szczególności w zakresie obowiązku aneksowania.
7. W przypadku zawierania umów z członkami komisji egzaminacyjnej na aplikantów kuratorskich stosowana będzie właściwa stawka wynagrodzenia.
8. Decyzje/dekrety o przyznaniu dodatku specjalnego będą zawierały odwołanie do czynności wskazanych w uzasadnieniu wniosku o przyznanie przedmiotowego dodatku.
9. Przyznawanie nagród na podstawie art. 18 ust. 1 *ustawy o ks* będzie racjonalnie uzasadnione wystąpieniem przesłanki wynikającej z powyższego przepisu.

¹³⁴ Dz.U. z 2021 r. poz. 1129.

Stosownie do § 30 ust. 3 pkt. 1 i 2 komunikatu Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowych wytycznych w zakresie kontroli zarządczej dla działu administracji rządowej – sprawiedliwość dotyczących przeprowadzania kontroli działalności administracyjnej sądów powszechnych¹³⁵, proszę o przekazanie, w terminie do dnia 21 stycznia 2022 r. pisemnej informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych uchybień.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z § 31 wyżej przywołanego komunikatu od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Jakub Janik
Zastępca Dyrektora
Biura Ministra

Sporządzono w dwóch egzemplarzach:

1. Prezes Sądu Okręgowego w Gliwicach, Dyrektor Sądu Okręgowego w Gliwicach,
2. Wydział Kontroli Biura Ministra w Ministerstwie Sprawiedliwości – a/a.

¹³⁵ Dz. Urz. Min. Sprawiedl. z 2015 r., poz. 236

